

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз бехирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИОЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№52 (12485)
26 декабря
согли 2024

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

► ДАР ПАРТАВИ ПАЁМ

РУШДУ ТАҲАВВУЛИ ИЛМҲОИ ДАҚИҚ – САРЧАШМАИ ПЕШРАФТ

Оғоз

Маориф калиди пешрафту рушди босуботи давлат ва ҷомеа ба ҳисоб меравад. Маҳз тараққиёти маориф заминai асосии рушди ояндаи қишвар мебошад. Аз ин ҷост, ки Асосгузори сулху вахдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мұхтарам Эмомали Раҳмон дар сиёсati давлати соҳаи маорифро дар меҳвар қарор дода, мунтазам тадбирҳои судманд меандешанд. Сарвари давлат таъқид кардаанд: «Дар даврони соҳибистиклой мо бунёди маорифи миллий ва ворид гардидан ба фазои таҳсилоти байналмилалиро ҳадафи мухимтарин ва самти афзалиятноки сиёсати иҷтимоӣ давлат ва Ҳукумати мамлакат қарор додем. Зоро мӯниш мешуморем, ки бунёди миллат аз маориф оғоз мейбад ва гамхорӣ нисбат ба маориф – сармоягузорӣ барои рушди неруи инсонӣ ва ояндаи ободи давлат ва Ватан мебошад».

Иқломи созанд

Бо расидан ба Истиқлоли давлатӣ ва таъмини Ваҳдати миллий тамоми соҳаҳои ҳочагии халқ рушди пешрафт карданд. Бо ташабbusi Пешвои миллат баҳри рушди бомароми қишвар ҳадафҳои стратегӣ мушахҳас гардиданд. Ба ҳамагон маълум аст, ки дар мамлакат ҷорӣ ҳадафи стратегӣ – рахӣ аз бунбасти коммуникатсионӣ, расидан ба истиқлоли энергетикӣ, таъмини амнияти озукварӣ ва саноатионии босуръати қишвар амалӣ мегарданд, ки ба ҳамдигар ҳамbastagии амик доранд. Боиси ифтиҳор аст, ки дар қишиварӣ муроҷаҳои ҷаҳонӣ ба стандартҳои байналмилалий бунёд гардидаву дар ҷонибии ҷаҳонӣ ҷаҳонӣ мегардад. Бунёди НБО-ҳо вусъат ёфтагу даҳҳои неругоҳи хурду қалон соҳта шуданд ва дар ин миён корҳои соҳтмонӣ дар НБО-и «Роғун» бомаром идома дорад ва он рӯз дур нест, ки мардуми шарифи водор намуд, ки масъулияти зиёд-кишвар ба истиқлоли комили

вад. Маълум аст, ки ҳамасола даҳҳои муассисаи нави таълимӣ бо таъмоми таҷҳизот соҳта, ба истифодаи додаву шароити ҳуби созгори таълимӣ тарбия барои омӯзишу фароғии донишҳои мусоир ба мӯҳасилин фароҳам мегардад. Аз ин ҷост, ки дастоварди хонандагони тоҷик дар озмуну олимпиадаҳои бонуфузи байналмилалий назаррас буда, дар ин самт Тоҷикистон дар қатори беҳтарин давлатҳои ҷаҳон қарор дорад. Бо вуҷуди ин, хонандагонро мебояд аз шароиту имконоти самаранок истифода кунанд ва ба таври фароғигу ҳамаҷониба илмҳои мусоирро биомӯзанд.

Дар ин самт таваҷҷуҳи асосӣ ба саноатионии босуръати қишиҷаро равон карда шудааст. Бунёди корҳонаҳои бузурги саноатӣ таъқозо мекунад, ки мутахassisони варзидаи дорои тафаккури техникий дар ҷомеа омода карда шаванд. Яъне, татбиқи ҳадафҳои стратегӣ ба соҳаи маориф ҳамbastagии амик дошта, ба ҷалби хонандагону донишҷӯён ба омӯзиши фароғиги фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ вобаста аст. Аз ин ҷост, ки Пешвои миллат, мұхтарам Эмомали Раҳмон дар Паёми хеш ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (26.12.2019) таъқид наਮуданд, ки назорати азҳудкунии донишҳои замонавиро пурӯз гардонида, наврасону ҷавононро ба мутолиаи китобҳои бадевиу имӣӣ шавишӣ намоем, кобилияти эҷодии онҳоро тақвият баҳшида, ба таълими фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ таваҷҷуҳи бештар зоҳир кунем. Ба ин маънӣ, пешниҳод нағуданд, ки «...ба хотири боз ҳам беҳтар ба роҳ мондани омӯзиши илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ, инчунин, тавсееи тафаккури техникии насли наврас солҳои 2020-2040 «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» ёълон карда шаванд». Маҳз ташабbusi мазкур аҳли маорифро водор намуд, ки масъулияти зиёд-

(Давомаш дар саҳ. 4)

ДАР ИН ШУМОРА:

3

► Ташабbusi Пешвои миллат вобаста ба обу иқлими

5

► Баланд бардоштани сифати таълим дар меҳвари фаъолият

6

► Истеъдодро дастгири мебояд!

7

eDonish: омили тақмилбахши таълим

8

► Интеграли муайян

9

► Дастовардҳои мондагори сол

ТАВАҶҖУХ

Агар ҳоҳед, ки аз навовариҳои соҳаҳои маориф ва илми оғоҳ бошад, асноду ҳуҷҷатҳои соҳаро сари вакт дастрас намоед, аз дастовардҳои хонандагони тоҷик иттилоъ ёбед, маводу матолиби судмандро доир ба соҳа мутолиа намоед, ҷолибтарин нигонтаҳоро оид ба умдатарин масоили рӯз биомӯзед, пас ба саҳифаи расмии вазорат дар шабакаҳои иҷтимоӣ Facebook ва Telegram – «Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» пайваст шавед.

QR – коди саҳифаи расмии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шабакаҳои иҷтимоӣ Facebook ва Telegram

ЧАЛАСА

23 декабря соли 2024 таҳти раёсати вазири маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон Раҳим Сайдзода ҷаласаи назоратӣ баргузор гардид.

Дар ҷаласаи мазкур муовини якум ва муовинони вазири маориф ва илм, сардорони раёсату шӯъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва соҳторҳои тобеи вазорат, сардорони Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, раёсатҳои маорифи вилоятҳои Суғду, Ҳатлон, ректорони як катор муассисаҳои таҳсилоти олии қасбӣ, мудирони шӯъбаҳои маорифи шаҳру нохияҳои чумхурӣ ба тарики ҳузурӣ ва мажозӣ иштирок намуданд.

Вазири маориф ва илм зимни ифтитоҳи ҷаласа ҳозиринро ба рӯзномаи ҷаласа шинос намуда, иброз дошт, ки татбиқи стратегияву консепсия ва барномаҳои давлатӣ ва иҷрои саривактии дастуру супоришҳои Асосгузори сулҳу вахдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Чумхурии Тоҷикистон, мухтаронамаи Эмомалий Раҳмон ва Ҳукумати мам-

БАРРАСИИ МАСЪАЛАҲОИ МУҲИМ

лакат барои баланд бардоштани сифати таълими дар муассисаҳо ва ба стандартҳои ҷаҳонӣ мутобиқ намудани соҳаи маорифи қишивар замина мегузорад.

Сипас Ҳикматулло Сайдзода – сардори раёсати таҳсилоти олии қасбӣ ва баъдидипломӣ вобаста ба «Вазъи омода намудани мутахassisони самти ихтиносҳои ҳуқуқшиносӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии қасбӣ», Ҷамshed Мачидзода – сардори раёсати таҳсилоти томактабӣ вобаста ба «Рафти иҷрои қарорҳои мушovара аз 1.06.2024, №8/1 дар минтақаи Раҷт, аз 27.10.2023, №15/1 дар нохияи Ҷӯстии вилояти Ҳатлон, аз 21.05.2022, №07/1 дар шаҳри Исфара», Баҳром Исмоилзода – сардори Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе вобаста ба «Ҷамъости ҳисоботи омории муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва умумӣ», Муҳаммад Ғаффорзода – директори Маркази чумхуриявии дарёфт ва рушди истеъодҳо вобаста ба «Ҷамъост ва натиҷагарӣ аз олимпиадаҳои байналмилалӣ дар соли 2024» ва Наврӯзи Чумъамурод – директори Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ оид ба «Иҷрои фармоши вазири маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон аз 01.07.2023, №936 ҷиҳати пардоҳти маблаги иҷораи китобҳои дарсӣ дар шӯъбаҳои маорифи шаҳру нохияҳои чумхурӣ дар соли 2024» суханронӣ намуданд.

Дар рафти ҷаласа таваҷҷӯҳи ҳозирин ба масъалаҳои омода намудани мутахassisonи соҳиб-таҳassusи самti ихтиносҳои ҳуқуқшиносӣ, ҷалб намудани қӯдакон ба муассисаҳои таҳsилoti томактабӣ ва марказҳои инкишофи қӯdak dar miyos-e қишивар ва баланд барdoшtani foiznokii faroғirӣ, beҳxtar namudani sifati taъlimi tarpia va iштиrok-i beshtar-i xonandagoni doniščoyen dar ozmuнu olimpiadaҳoи chumxuriyavio bainalmillalӣ nigaronda shud.

Дар охир раиси ҷаласа ба масъулини дар doiraи dasturu suporiшҳoи Peshvoi millat, muktaramam Emomaliy Rahmon doir ba iҷroи ҳatmiyu sarivakti strategiya, barnoma, konsepsiya, қarorҳoи xayati mušovara va farmoišҳoи vaziri maorif va ilm dasturu suporiшҳoи mušahhas doda.

Маркази matbouoti
Vazorati maorif va ilmi
Chumxurii Toҷikiſton

ЭКОЛОГИЯ

Истифодаи оқilonai об яке аз масъalaҳoи aсosӣ dar tamomni gӯshaо канори kуraи arz, az chumla, Osiёи Marказi махсуб мēbad. Bo vaseъ гардидani doirai istifodaи он dar in mintakaи naвоҳии digari сайёra na tanҳo барoi обёriи bogu зiroatxо, balki ҳamchun қувvai taҳrikidixandaо peshbarandaо сanoatу istexsolut, minchumla, tavliди nerui barқ, korkardi fuluzot dar korxonaҳoи сanoat, kimmata вазifaи ob xelle afzud.

Bоisi sarfarozist, ki Chumxurii Toҷikiſton davomi besh az du daҳsola ast, ki dar sarosari ҷaҳon ҳamchun қiшиvari tashabbuskor dar peshburdi masoili ob эътиrof гардidaast. Dar in muddat chandin ikdomi ҷaҳonni Peshvoi millat, muхtaram Emomaliy Rahmon, na tanҳo барoi қiшиvari mo, balki ba manfiati tamomi sokinoni сайёra tatbiq гардida. Tashabbusxoi ziyedi Chumxurii Toҷikiſton dar soҳaи obu ekologiya va iklimi ba Sozmo-

– Dushanbešaҳr 3 chorabinii satxi baland barguzor garid.

Bo tashabbus va peshnodi Peshvoi muazzami millat, muхtaram Emomaliy Rahmon soli 2013 Soli bainalmillalii ҳamkorӣ dar soҳaи ob эъlon garid. Marosimi oғosi Soli bainalmillalii ҳamkorӣ dar soҳaи ob dar karorgohi ЮНЕСКО dar shaҳri Pariz 11-umi fevrali soli 2013 barguzor garid, ki dar in chorabinii Chumxurii Toҷikiſton ҳamchun қiшиvari muallif va tashabbuskor iшtiroki besosita doшt.

12-umi apreli soli 2015 dar shaҳri Tegui Chumxurii Koreya Forumi haftumi ҷaҳonni ob barguzor garid, ki dar rafti on daҳsola avvalini ҳalli masoili vobasta ba obu iklimi tashbihunon «Ob boroi ҳaёт» natičagirӣ karda shud. In tashabbus niz az taraфи Mačmaи Umumi CMM bo kabuli Қatъnomai rasman эъlon garid. Tibki қatъnomai mazkuri, solxoi 2018-2028 ҳamchun Daҳsolai bainalmillalii

ёfti roxhoni ҳalli jeke az muškiliot globaliy marbut ba istifoda va xifzi zaҳiraҳoи ob sahiifa naverboz xoҳad karid. Ҳamzamon, dar doiraи Daҳsolai bainalmillalii amal «Ob boroi rушdi ustuvor, solxoi 2018-2028» dar shaҳri Dushanbe solxoi 2018, 2022 va 2024 se konferensияi satxi baland va dar shaҳri Niu-York soli 2023 Konferensияi duxi CMM oид ba ob barguzor garid.

Tavjam ba in, boisi iftihori buzurg ast, ki 14-umi dekabri soli 2022 Mačmaи Umumi CMM zimni Ichlosiyan 77-um Қatъnomai digarerо tashbihunon «Solis bainalmillalii xifzi pirjakh» (soli 2025) bo ittifoқi oro kabul namud. Tashabbusi navbatii Peshvoi maҳbubi millat, muхtaram Emomaliy Rahmon bo pustibonii 153 қiшиvari uzvi CMM paziруfta shud. Va tibki in қatъnomai, avvalan, soli 2025 ҳamchun Soli bainalmillalii xifzi pirjakh эъlon garida,

ТАШАББУСХОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ ВОБАСТА БА ОБУ ИКЛИМ

ni Milali Muttahid peshnodi garida, choniبدori pustibonii dastgâmъona ёftaand. Bo makсадi ҳalli muškilioti obu ekologiya Przedidenti Chumxurii Toҷikiſton soli 1999 dar Ichlosiyan 54-umi Mačmaи Umumi CMM peshnodi namudand, ki boroi az bain burdani muškilioti norasooni ob va rafti muškilioti ekologii marbut ba ob, soli 2003 «Solis bainalmillalii obi toza» эъlon karda shavad. Dar aсosi in tashabbus 20-umi sentyabri soli 2000, zimni Ichlosiyan 55-umi sозони mazkuri kattionma dar boraи эълон soli 2003 ҳamchun «Solis bainalmillalii obi toza» қabul garid. Bo natičagirӣ az tatiбki «Solis bainalmillalii obi toza» қaror doda shud, ki solxoi minbaъda niz dar in samt tadbirҳoи zarurӣ amaliy karda shawand. Bo darski in, ki muškilioti norasooni obi toza nūshoкi boroi sadҳo million aҳolii kuraи arz masъalaи chidдi va doroi aҳamiyati ҳaёт məboshad, Przedidenti Toҷikiſton zimni Forumi sejomi ҷaҳonni ob dar shaҳri Kiotoi Chon, Forumi bainalmillalii oид ba obi toza dar Dushanbešaҳr va Ichlosiyan 58-umi Mačmaи Umumi CMM peshnodi namudand, ki solxoi 2005-2015 Daҳsolai bainalmillalii amal «Ob boroi ҳaёт» эъlon karda shavad va ikdomi mazkuri na tanҳo az choniби shirkatkuṇandagoni forumxо, balki az taraфи chomeai ҷaҳonӣ yakdiлаи paziруfta shud. Dar aсosi Эъlomiyi Dushanbe CMM Қatъnomai daҳldorro қabul namuda, solxoi 2005-2015-ro ҳamchun Daҳsolai bainalmillalii amal «Ob boroi ҳaёт» rasman эъlon karid. Ikdomi mazkuro 141 давлатi ҷaҳon яkdiлаi paziруftand, ki rӯyoddi mazkuri dar taъrihi chandinҳazorsolai millati toziqik va давлатдории nавини mo падидai navi taъrihi arzibӣ megarad. Tatbiқi daҳsolai mazkuro niz ba barguzorii chorabinii satxi gunogun, chil dar miyos-e ҷaҳon va chil dar Toҷikiſton bois garid. Tanҳo давоми solxoi 2005-2015 dar poytaҳti қiшиvar

liamal «Ob boroi rушdi ustuvor» эъlon shud.

Masъalaи tаъminи aҳolii ҷaҳon bo obi nӯshidanӣ sol to sol ba muškilioti avvalindaracha tabdil meబad. Ba gufti korshinon, baъdi soli 2030, ki teъdodi aҳolii ҷaҳon az 10 mlrd meguзarad, in masъala boz ҳam pechi datar megarad.

Zaҳiraҳoи obi Osiёi Marказi, ki besh az 55%-i onҳo az pirjakhо Toҷikiſton sarvashma meғiran, miёni қiшиvarҳoи min-taka taъksim shudaast. Shuruв az soli 2017 va minbaъd, soli 2018 Ҳукуmati Chumxurii Toҷikiſton taloш namud, to tavaҷҷӯҳi chomeai ҷaҳoniro boz ba in masъala ҷalb namояd. Ҳamin tavr, az 22-umti marti soli 2018 Daҳsolai bainalmillalii amal «Ob boroi ҳaёт» ustuvor, solxoi 2018-2028» ba tavr rasmiy ofoz garid. Dar in rӯz, dar қaror gohi CMM dar shaҳri Niu-York Ichlosiyan 72-um Mačmaи Umumi CMM ba munosibati ogizi daҳsolai bolozikr az rӯi tashabbusi nавbatii Przedidenti Chumxurii Toҷikiſton chorabinii satxi baland barguzor shud. In chorabinii muҳim va satxi baland ba sanai 25-umi mart-bar-guzorii Rӯzi bainalmillalii zaҳiraҳoи ob rost omad va tаъkid karda shud, ki ҳamoiши mazkuri ba faъoliati purvusъati CMM dar samti ихтиносҳoи obxoi obxoi oшomidani dasturad.

Lolagul RAҲIMZODA,
omӯzgori MTMU №113-i
noхияи Сино,
Хубон НАЗИРӢ,
magistranti DDFCT
ba nomi M. Turcsunzoda

sonian, az oғosi soli 2025, minbaъd ҳammasola rӯzi 21 mart chun Rӯzi bainalmillalii pirjakhо tаčhil karda mешавад. Inchunin, muхtobiки tashabbus va қatъnomai bolozikr CMM tashbihunon «Solis bainalmillalii xifzi pirjakh» (soli 2025) bo ҳamoiши paziруfta shud.

Xamin tavr, chomeai ҷaҳonӣ xub darsk menamояd, ki koҳiš va xarobshavon minbaъdai sarvashma boz ҳam pechi datar megarad.

Xamin tavr, chomeai ҷaҳonӣ xub darsk menamояd, ki koҳiš va xarobshavon minbaъdai sarvashma boz ҳam pechi datar megarad.

Az 1 to 7 janvari soli 2025 xonandagoni tamomi muassisaҳoи taҳsiloti miёnaи umumӣ ba tаъtili zimistona mebarоянд.

РУШДУ ТАҲАВВУЛИ ИЛМҲОИ ДАҚИҚ – САРЧАШМАИ ПЕШРАФТ

(Аввалии дар саҳ. 1)

тарро эҳсос намуда, ба масъалаи омӯзиши фанҳои дақиқ таваҷҷуҳи бештар зохир ва дар ин самт тадбирҳои судманд андешанд. Ҳамчунин, Вазорати маориф ва илм, Академияи миллии илмҳо ва дигар вазорату идораҳоеро, ки дар соҳторашон муассисаҳои таълимӣ доранд, вазифадор намуданд, ки нақшай ҷорабинҳоро доир ба ин масъала омода ва пешниҳод кунанд. Дар ин замина, Вазорати маориф ва илм нақшай ҷорабинҳоро тартиб дода, корҳои зиёдеро ба сомон расонд, ки ба тақвияти омӯзиши таълими фанҳои дақиқ мусоидат ҳоҳанд кард.

Шароити хуб барои омӯзиш

Бояд қайд кард, ки омили баланд гардидани сифати таълим ва омӯзиши фанҳои дақиқ аз имкону шароити таълим вобаста аст. Бо ин мақсад, заманаҳои моддию техникии муассисаҳои таълимӣ марҳала ба марҳала такмил ёфтанд, кабинетҳои фанӣ бозоранд, ки ин омил ба тақмилу тақвияти омӯзиши фанҳои дақиқ такони чиддӣ бахшид. Бо эълон гардидани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёй дар соҳаи илму маориф» дар муассисаҳои таълимӣ ҷиҳати ҷалби муҳассилин ба омӯзиши фанҳои мазкур корҳои зиёде анҷом дода шудаанд. Ба гуна мисол, метавон аз як соли охир ёдовар шуд. Соли равон 73 мачмӯй таҷҳизоти кабинетҳои физика, химия, биология, 400 мачмӯй таҷҳизоти кабинетҳои математика ва геометрия, 400 мачмӯй таҷҳизоти кабинети фанни география, 108 мачмӯй таҷҳизоти кабинети технология иттилоотӣ ва 30 мачмӯй таҷҳизоти кабинети фанни сурӯд ва мусиқӣ ҳаридорӣ ва дар муассисаҳои таълими чумҳури наасб гардонида шудааст, ки ин нишондиҳандаҳо нисбат ба соли гузашта 723 мачмӯй ё 62,5% зиёд мебошад.

Инчунин, аз ҳисоби маблағҳои буҷети чумхурияй 1150 озмоишгоҳ ва кабинети фанӣ (кабинетҳои химия, физика ва биология 75 ададӣ, математика, технология иттилоотӣ, география 30 ададӣ, озмоишгоҳи химия, физика 230 ададӣ, биология 30 адад) ҳаридорӣ ва дастраси муассисаҳои таълимӣ мегардад.

Дар ин самт дар мактабҳои олий низ корҳои мушаҳҳас анҷом пазирафтааст. Дар муассисаҳои таҳсилоти олии қасбии чумхурий бо мақсади тақмili дониши донишҷӯён, магистрону докторантон, азхудкунни навгонҳои илму техника, навварибу эҷодкорӣ ва таълими фанҳои табиатшиносиву дақиқ дар солҳои 2020-2040 ҳамасола кӯшиш ба ҳарҷ дода мешавад, ки пеш аз ҳама, дар пойгоҳи моддию техникӣ барои

дастгирий ва ҳавасмандгардонии азхудкунни технологияҳои инноватсионӣ, навовариҳо, фаъолияти эҷодӣ, корҳои ихтироъкорӣ ва патентию литсензионии донишҷӯёну магистрон ва аспирантону унвонҷӯён, докторантони (PhD)-аз рӯйи ихтинос шароити хуб фароҳам гардид.

Ба ин мазмун, метавон гуфт, ки шароиту имконот ва заманаҳои моддию техникии муассисаҳои таълимӣ дар самти омӯзиши фанҳои бунёдӣ тадриҷӣ ҷавобӣ замон мешаванд. Аз ин рӯ, хонандагону донишҷӯёнро мебояд,

ро миёни хонандагону донишҷӯён баргузор менамояд. Таҳлили ҳуловасави озмунҳо нишон медиҳад, ки төъоди довталабон аз фанҳои бунёдӣ сол то сол зиёд гардидаву сатҳи баргузории ин озмунҳо низ такмил ёфтааст.

Китобҳои ҷавобӣ ба талаботи замон

Дар самти омӯзиши фанҳои дақиқ китобҳои дарсӣ низ нақши муҳим меғузоранд. Аз ин рӯ, китобҳои насли нав ба талаботи замон ҷавобӣ буда, дар ин китобҳо ба таври мушаҳҳас ва шавқовару ҷолиб дарсҳо пешниҳод гардidaанд, ки ҳам ба сатҳи сифати

дагони синфи 1), «Омӯзиш тавассути бозиҳои дидактикий (аз фанни табиатшиносӣ барои хонандагони синфи як)», «Мачмуу ҳалли масъалаҳо дар синфҳои ибтидой» таҳия гардид, ки ин китобу дастурҳо ҳамчун донишнома барои таълими кӯдакон истифода мешаванд.

Маҳфилҳо – тақмилбахши омӯзиш

Яке аз омилиҳо, ки дар самти омӯзиши фанҳои дақиқ нақши бориз меғузоранд, маҳфилҳои фанӣ ба ҳисоб мераванд. Сол то сол төъоди маҳфилҳо дар қишивар бештар гардид, таваҷҷуҳи хонандагонро ба омӯзиши фанҳо вусъат мебаҳшад. Айни ҳол дар 84 муассисаи таҳсилоти иловагии вилюят ва шаҳру ноҳияҳои чумхурий 73776 нафар таълимгиранда ба маҳфилҳои ҳунарию қасбнинҳои буҷӯйӣ, ки төъоди онҳо беш аз 1770 ададро ташкил медиҳад, ҷалъ гардidaанд. Төъоди маҳфилҳои наздимактабӣ 45830 ва шумораи таълимгирандагон ба 488778 нафар расонида шуд.

Солҳои охир ҷиҳати иштироки аъзои маҳфилҳои муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ ва маҳфилҳои назди муассисавӣ дар олимпиадаҳои фанӣ аз фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёй, чи дар сатҳи шаҳру ноҳияҳо ва чи дар сатҳи вилоят тадбирҳои судманд амалӣ мегарданд.

Ба ин мазмун, дар аксар муассисаҳои таҳсилоти иловагии шаҳру ноҳияҳо сатҳи дониши аъзои маҳфилҳо аз фанҳои табиатшиносӣ, риёй ва дақиқ тадриҷӣ баланд мегардад, ки иштироки онҳо дар озмунҳои чумхуриявии байналмилалӣ шаҳодат аз он медиҳад.

Дурнамо

Дар ин мақола ба таври фишурда аз фаъолияти Вазорати маориф ва илм дар ҳусуси татбиқи Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёй мавриди таҳлилӣ ҳаридорӣ, таълим ва инкишофи кӯдакони синни томактабӣ – «Рангинкамон», ки ғурӯҳи корӣ дар ин самт вобаста шудаанд, фанни «Муқаддимаи табиатшиносӣ» ҷорӣ гардид, таҳияи «Донишномаи кӯдакону донишномаи ҷавобӣ» дар муассисаҳои томактабӣ минбаъд ба нақша гирифта мешаванд.

Баҳри тақмил баҳшидани дониши хонандагони синфҳои ибтидой аз фанҳои табиатшиносӣ дар ҷаҳони ғурӯҳи корӣ дар ин самт вобаста шудаанд, фанни «Муқаддимаи табиатшиносӣ» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 4)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 1» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 1)», «Муқаддимаи табиатшиносӣ» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 2)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 3» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 3)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 4)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 5» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 5)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 6)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 7» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 7)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 8)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 9» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 9)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 10)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 11» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 11)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 12)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 13» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 13)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 14)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 15» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 15)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 16)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 17» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 17)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 18)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 19» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 19)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 20)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 21» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 21)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 22)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 23» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 23)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 24)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 25» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 25)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 26)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 27» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 27)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 28)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 29» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 29)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 30)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 31» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 31)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 32)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 33» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 33)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 34)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 35» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 35)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 36)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 37» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 37)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 38)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 39» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 39)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 40)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 41» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 41)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 42)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 43» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 43)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 44)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 45» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 45)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 46)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 47» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 47)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 48)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 49» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 49)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои хонандагони синфи 50)», «Саволномаҳои тестӣ аз фанҳои математика ва табиатшиносӣ дар синфҳои ибтидой», «Кортҳои таълимӣ аз фанни математика барои хонандагони синфи 51» ва «Рақамҳо дар назм (барои хонандагони синфи 51)» ҷорӣ гардид, таҳияи «Гардиши об дар табиат (барои

► ТАХЛИЛ

Соҳаи маориф дар меҳвари сиёсати давлатии Чумхурии Тоҷикистон қарор дошта, баҳри пешрафти бомароми он пайваста тадбирҳои судманд андешида мешаванд. Аз ин чост, ки фаъолияти вазорат ва зерсоҳторҳои он пайваста тақмилу густариш ёфта, ба баланд гардидани сатҳу сифати таълим мусоидат менамояд. Дар ин замина, Маркази таҳлил ва ҳамоҳангсозии назди Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон (бо фармоши вазiri маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон аз 26 октябри соли 2023) таъсис дода шуд, ки қадами устувор дар роҳи расидан ба Ҳадафҳои Рушди Устувор барои солҳои 2015-2030 буда, иҷрои бандҳои Накшай миёнамуҳлати «Стратегияи миллии рушди соҳаи маорифи Чумхурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030»-ро таъмин мекунад. Маркази мазкур беш

ва баргузор намудани машваратҳои Гурӯҳи маорифи маҳалӣ ва шарикони рушд мебошад. Яке аз самтҳои тақвиятбахши фаъолияти марказ ҳамкориҳои байналмилалӣ ба ҳисоб меравад ва дар ин самт пайваста бо намояндагони Иттиҳоди Аврупо, ЮНЕСКО ва дигар аъзои шарикони рушд воҳӯриҳо баргузор намуда, сармоягузориҳои соҳаи маориф ва пешрафти бадастомадаро баррасӣ мекунанд. Аз ин рӯ, марказ дар давоми як сол фаъолияти бавусъат дошт.

Асосгузори сулҳу ваддати миллӣ – Пешвои миллиат, Президенти кишвар, муҳтарам Эмомали Рахмон пайваста таъқид менамоянд, ки ҳамкориҳо дар соҳаи маориф ва илм бо шарикони рушд, таҳияи лоиҳаҳои сармоягузории соҳаи маориф, иҷрои бандҳои стратегияи барномаҳои давлатӣ густариш баҳ-

ниҳодҳои байналмилалӣ дар соҳаи маориф бо Чумхурии Тоҷикистон ҳоло дар сатҳи хуб қарор дошта, дар оянда низ тақвият дода мешавад. Дар конференси мазкур мухокимаи масъалаҳои ҷорӣ намудани таҳсилоти ба салоҳият асос-ёфта тибқи Созишномаи шарикии «КОМПАКТ» яке аз масоили меҳварӣ ба ҳисоб мерафт. Дар он тамоюлҳо ва дастовардҳои умумие, ки дар «Стратегияи миллии рушди маорифи барои давраи то соли 2030» пешбинӣ шудаанд, дар асоси ба итмом расонидани Накшай амали миёнамуҳлати амал барои солҳои 2021-2023 ва оғози Накшай миёнамуҳлати амал барои солҳои 2024-2026 баррасӣ гардид. Пешниҳод намудани соҳтори умумии кумаки техникӣ дар доиреи Созишномаи шарикии «КОМПАКТ» ва СМРМ-2030, аз ҷумла, механизмиҳои институтионаӣ барои

Инчунин, 2 июли соли 2024 дар Китобхонаи миллии Тоҷикистон ҷаласаи ҷамъиатии Накшай миёнамуҳлати барои солҳои 2021-2023 ва муаррифи Накшай миёнамуҳлати «Стратегияи миллии рушди маорифи Чумхурии Тоҷикистон барои солҳои 2024-2026» баргузор шуд. Дар он вазири маориф ва илм қайд намуд, ки мақсади асосии ин стратегия бунёди низоми самараноки соҳаи маориф, ки имконоти инклизовӣ ва баробар, инкишофи қобилият, рушди зеҳнӣ (интеллектуали), шугли кор кардан ва беҳтар намудани некуаҳволии умумии аҳолии Чумхурии Тоҷикистонро таъмин менамояд, маҳсуб мегардад. Стратегияи мазкур бо дарназардошти афзалиятҳои соҳаи маорифи ва илм таҳия гардидааст. Дар он дастрасии таҳсилот ва иштирок дар ҷараёни таҳсилот, самаранокии дохилии соҳаи маориф, сифат

БАЛАНД БАРДОШТАНИ СИФАТИ ТАЪЛИМ ДАР МЕҲВАРИ ФАҶОЛИЯТ

аз як сол мешавад, ки фаъолият дорад ва дар меҳвари он бунёди самараноки маориф, ки имконияти фароғир ва баробарро барои инкишофи қобилият, рушди зеҳнӣ ва стандартҳои низоми таҳсилоти пешрафти ҷаҳонӣ, низоми байналмилалии арзёбии сифат ва воридшавии Тоҷикистон ба Барномаи давлатӣ оид ба баҳодиҳии дастовардҳои таҳсилоти ҳонандагон ба ҳисоб мерафт. Дар доираи фаъолияти ҳуд марказ вазъи соҳаи маориф, зинаҳои таҳсил, ҷараёни испоҳоти соҳаи маориф, сармоягузорӣ ва дигар масъалаҳои иҷтимоӣ иқтисодии соҳаи маорифро ҳамаҷониба таҳлилу баррасӣ намуда, роҳҳои самараҳаҳои маддии техникии муассисаҳои таълимӣ мусоидат мекунад.

Зимни сухбат директори марказ Насимҷон Ҷавлатзода қайд кард, ки Маркази таҳлил ва ҳамоҳангсозии назди Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон дар давоми як соли фаъолияташ таъмини иҷрои босифати стратегия ва барномаҳои давлатии соҳаро якҷоя бо раёсату шӯбаҳо ва зерсоҳторҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон баррои баррасӣ намуда, оид ба татбиқи нағди ҳамоҳангсозии назди Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба таҳлили муштараки соҳаи маориф 27-28 февраля соли 2024 дар Китобхонаи миллии Тоҷикистон конференси чумхурияйӣ ташкил ва баргузор намуд. Дар оғози конференси вазорати маориф ва илми Қишинавӣ Рахим Саидзода қайд намуд, ки дар ин ҳамоиши ҳамаи самтҳои «Стратегияи миллии рушди маорифи Чумхурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» мавриди баррасӣ қарор дода мешавад. Дар баробарии ин, ҷиҳати амалишавии стратегияи мазкур Вазорати маориф ва илм ҳавасманӣ аст, ки бо ҷониҳои гуногун ҳамкориҳо тақвият баҳшад.

Роҳбари Шарикии глобалий дар соҳаи маориф (GPE) Муҳаммад Тарик Ҳон, роҳбари намояндагии Ҳазинай кӯдакони СММ дар Тоҷикистон (ЮНИСЕФ) Артур ван Дизен ва сардори баҳши ҳамкории Иттиҳоди Аврупо дар Тоҷикистон Марк Бухмани суханронӣ намуда, иброз доштанд, ки ҳамкории ин

идоракунӣ ва ҳамоҳангсозии лоиҳаҳои ҷорӣ ва эҳтимолӣ оид ба дастгирии гузарish ба таҳсилоти фароғир, раками ҷаҳонӣ ба салоҳият асос-ёфта, ташаккул ва фаъол кардани гурӯҳҳои кории мавзуии СМРМ-2030, аз ҷумла, сифати таҳсилот, тақими касбияти омӯзгорон, низоми миллии арзёбии омӯзиш, механизми идоракуни аҳбори маориф, дастрасӣ батаҳсилотваидоракунӣ, маблаггузории маориф дар меҳвар қарор гирифт. Дар зимни татбиқи испоҳоти таҳсилоти ба салоҳият асос-ёфта, аз ҷумла, бозбинии барномаи таълимӣ, рушди касбии омӯзгорон ва арзёбии миллии омӯзиш дар аввалини ҳисобида шуд.

Ҳамчунин, 4-6 июни соли 2024 дар шаҳри Берлинни Чумхурии Федеративии Олмон ҷаласаи навбатии Шурои директорони Шарикии Глобалий дар соҳаи маорифи баргузор гардид. Дар кори ҷаласаи роҳбари Шурои директорони Шарикии Глобалий дар соҳаи маорифи Ҷӯқая Қиқвete, вазири рушд ва ҳамкории иқтисодии Чумхурии Федеративии Олмон, узви Парлумони Олмон Свенка Шултс ва ҳайати Шурои директорони созмони мазкур, вазирони маорифи мамлакатҳои азъо, намояндагони ташкилотҳои сармоягузорӣ, низорон аз созмонҳои гуногун иштирок ва суханронӣ намуданд. Қайд гардид, ки Тоҷикистон ҳамчун як давлати соҳибистиклӯй бо тамоми мамлакатҳои дунё муносibati ҳайрҳоҳона дошта, бо як қатор созмонҳои байналмилалӣ фаъолияти мутақобилан судманд ба роҳ мондааст. Дар ин раванд Шарикии глобалий дар соҳаи маориф (GPE) яке аз созмонҳои мебошад, ки дар соҳаи маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон ҳамкории густурда дорад. Дар ин ҳамоиши як қатор ташабbusҳо мавриди омӯзиш мубодила тарафайн қарор гирифтанд, ки ба рушди соҳаи маорифи қишинавӣ тақони ҷиддӣ ҳоҳанд баҳшид. Ҷониҳи ифтиҳор аст, ки моҳи июни соли 2025 ҷаласаи Шурои директорони Шарикии глобалий дар соҳаи маориф дар Тоҷикистон баргузор мегардад.

Шоистаи таъқид аст, ки фаъолияти маркази марҳала ба марҳала тақмилу тақвият ёфта, ба пешрафти соҳа мусоидат намуда, дар баланд гардидани сатҳу сифати таълим нақши босазо ҳоҳад гузашт. Ҳамонар, Ҷониҳи ифтиҳор аст, ки фаъолияти марҳала ба марҳала тақмилу тақвият ёфта, ба пешрафти соҳа мусоидат намуда, дар баланд гардидани сатҳу сифати таълим нақши босазо ҳоҳад гузашт.

ТАЪЛИМ

ва муҳиммияти соҳаи маориф, таъмини принципҳои баробарӣ дар соҳаи маориф ва илм, идоракунӣ ва маблаггузории буҷети соҳаи маориф баррасӣ шуд.

Бояд қайд кард, ки дар ҷаласаи системи иттилоотии идоракуни маориф ва илм - EMIS баррасӣ карда шуд. Дар ҷаҳонимуосирибосуръаттараққиёбанди фаъолияти ҳуд муборизаи маорифро бе истифодай воситаҳо ва технологияҳои мусоири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ тасаввур кардан имконназарӣ аст. Чунониҳо таҳлилҳо иштирок ва маълумоти оморие, ки дар соҳаи маориф истифода бурда мешавад, бояд ба манбаи ягонаи иттилоотӣ асос ёфта, ба таври замонавӣ ҷамъоварӣ, коркард ва мавриди таҳлил қарор дода шавад. Дар ин шароити барои соҳаи маориф истифодаи воситаҳо усуҳои мусоири низоми иттилоотии махсусгардонидашудаи ҷамъоварӣ, коркард ва ҷамъиати иттилооти соҳавӣ, ки ба таври ҳудкори фаъолият менамояд, яке аз масъалаҳои калидӣ ва мубрамӣ ба ҳисоб мерафт.

Бояд қайд кард, ки дигар шарикони рушд, созмонҳои ҷамъиатӣ ва созмонҳои ҳамкор низ дар рушди соҳаи маорифи саҳми арзанда мегузоранд. Дар давраи соҳибистиклӯй дар соҳаи илму маориф аз ҳисоби буҷети давлатӣ ва сармояи ҳориҷӣ беш аз 1400 лоиҳаи сармоягузории давлатӣ ба маблаги 36 миллиард сомонӣ амалий карда шудааст.

Мусаллам аст, ки яке аз баҳшҳои умдаи фаъолияти маркази марҳала ба роҳҳои баланд бардоштани сифати таълим алокаманд мебошад. Ба ин маънӣ, директори марҳала иброз дошт, ки баланд бардоштани сатҳу сифати таълим аз муҳимтариҳои аҳли маорифи махсуб мейбад. Дар ин самт, пайваста талош қарда мешавад, ки бо тақмил баҳшидани заминаҳои маддии техникии мактабҳо ва касбияти омӯзгорон ба салоҳият таълим баланд бардошта шавад ва низоми маорифи қишинавӣ ба мөъроҳи байналмилалӣ мутобиқ гардад. Таҳлил баррасиҳои марҳала дар ин самт натиҷаҳои хубро ба бор ҳавард.

Кормандони марҳала ҳангоми таҳлилу баррасии вазъи соҳаи маориф дар қишинавӣ ба баланд бардоштани сатҳу сифати таълим дикъати аввалиндарача зоҳир менамоянд. Бинобар ин, вусъат баҳшидани соҳа ва талаботи ҷаҳони имрӯза аз мо тақозо мекунад, ки мутахassisони варзиҳаро тарбия намоем.

Шоистаи таъқид аст, ки фаъолияти марҳала ба марҳала тақмилу тақвият ёфта, ба пешрафти соҳа мусоидат намуда, дар баланд гардидани сатҳу сифати таълим нақши босазо ҳоҳад гузашт.

Насридин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

ОЗМУН

— Дар оғоз меҳостем чанд сухан аз хадафҳои озмуни чумхуриявии «Муҳаккик ва ихтироъкори чавон» бигўёл.

— Мақсад аз ташкил ва баргузории ин озмун миёни донишчүйн, магистрантон, докторантон аз рүйүк ихтисос (PhD) ва унвонччүйнни муассисаҳои таҳсилоти олии касбий ва илмии Чүмхурини Тоҷикистон дар амал татбиқ намудани сиёсати давлатӣ дар соҳаи илму техника, рушди тафаккури техникӣ, тавссеаи ихтироқкорию навоварӣ, дарёфт ва муаррифии истеъдодҳо, дастрасии бештар ба имконоти технологии пешрафта ба шумор меравад. Тадбири зикршуда бо роҳи ҳавасманандгардонӣ, ҷалби бештари чавонон ба корҳои пажуҳишю омӯзиш, баланд бардоштани сифати корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ба омода намудани кадрҳои болаёқат барои муассисаҳои таълимию илмии қишивар замина фароҳам меорад.

ҳангоми маблағузорӣ ба олимон имкон дода шавад, ки корҳои арзишманди анҷомдодаашонро дар амал татбиқ намоянд. Мо бояд илмро бо истехсолот пайвандем, то ки ҳадафи чорумии миллӣ – саноатиқунонии босуръати қишварро суръат баҳшем.

— Голибони озмун чй тавр ҳавасманда гардонида шуданд?

— Соли равон ба голибони даври ниҳои озмун, ки чойҳои якум, дуюм ва сеюмро сазовор шудаанд, тибқии тартиби муқарраргардида, аз ҳисоби маблағҳои Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон диплом ва мукофоти пулӣ тақдим гардид. Онҳое, ки сазовори чойҳои ифтихорӣ шудаанд, бо «Ифтихорнома»-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон сарфа-рӯз гардиданд.

Хамзамон, роҳбарони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ вазифадоранд, ки ғолибони озмуну «Муҳаккӣ ва их-

ихтироъкорй расидаанд ва хуб медонанд, ки бо ин роҳ метавонанд дар пешрафти илму иқтисод саҳм гузашта, худро чун муҳаккик ва ихтироъкор муаррифӣ намоянд.

—Имрӯз мо аз ҳисоби чавонон ихтироқороне дорем, ки корашон дар сатҳи давлатҳои пешрафта ҷолиб ва бозоргир бошанд?

—Яке аз самтҳои муҳим, ки Роҳбаријия олии мамлакат ба он пайваста таваҷҷӯх зоҳир менамоянд, ҷалби бештари ҷаҷӯон ба навоварию ихтироъкорӣ мебошад.

Ба иттилои Маркази миллии патенту иттилооти Вазорати рушди иқтисод ва савдои чумхурӣ, дар давраи солҳои

ва савдои чумхурӣ, дар давраи солҳои соҳибистиколӣ 1788 иختирои нав ба қайд гирифта шуда, ба онҳо хучҷати муҳофизатӣ барои иҳтирои пешниҳод гардидааст. Аз шумораи умумии иҳтироот то моҳи декабри соли 2020 186-тои онҳо дар истеҳсолот татбиқ гардидааст, ки мувоғики радабандӣ ба соҳаи тиб 99, қишварӣ 15, байторӣ 12, қимиё 16, металлургия 14, нассочӣ 5, соҳтмон 4, соҳаи меҳаника 10 ва соҳаи физика 11 иҳтироъ рост меояд.

— Чий бояд кард, ки наврасону ча-
вонин бештар рў ба кашифиёту ихти-
роткорӣ оранд?

— Наврасону чавонони даврони Истиклол вобаста ба имконият ба соҳаи муайяне дилбастагӣ доранд. Пешрафту муваффакият нахуст аз муҳити оиласӣ сарчашма мегирад. Ҳар як падару модар бояд кӯшиш намоянд, ки барои инкишофи зеҳни фарзандон ҳамаҷиҳата мусоидат кунанд, яъне, баҳри эшон шароити омӯзиши рушдро фароҳам созанд. Омили дигар ба муҳит рабт мегирад. Муҳити хуб ва шароити оиласӣ мусоид барои инкишофи зеҳнӣ, психологӣ ва ҷисмонии кӯдак замина меузорад. Баъдан муассисаҳои томактабӣ, таҳсилоти миёнанӣ умумӣ ва таҳсилоти олии касбӣ ин омилҳоро тақвият медиҳанду пурра мегардонанд.

Дар ин муассисаҳо бояд синфҳонаҳои фанни таълими меҳнат, компьютерӣ ва технология барои тақвияти зеҳнни насли наврас мавҷуд бошанд. Бояд роҳбарони синф, омӯзгорони фанҳои дақиқ бештар бо бачаҳо корҳои амалиро ба роҳ монда, аз мушкилоти эшон сари вақт боҳабар шуда, барои бартараф намудани он чораандешӣ намоянд. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳоро зарур аст, ки наврасону ҷавонони ихтироъкор ва ба пажуҳиш майлу ҳоҳиш доштаро дастгирӣ намоянд. Ба онҳо бурсияву стипендиҳои маҳсус чудо карда, ҳангоми ишғоли ҷойҳои сазовор дар озмунҳои ихтироъкорӣ бо тухфаҳои арзишманди пулию молӣ қадрдорӣ намоянд.

Мусоҳиб
Шаҳноз БОБОМУРОДОВА,
«*Омӯзгор*»

ТАХСИЛОТИ ТОМАКТАБЫ

Тарбия масъулият металабад

Аксари кормандону мураббияҳои қӯдакистони мо донишу маҳорат ва таҷрибаи кории худро аз ҳампешаҳо дареғ надошта, то ҳадди тавон қӯшиш мекунанд даст-раси ҳамдигар бигардонанд. Онҳо, ҳамчунин, бо волидайни тарбиятгирандагон робитаи хуб ва самарбаҳш доранд. Ин амали неки онҳо ба кормандони ҷавони мо дилгарӣ мебаҳшад. Бо вучуди ин ҳама, аз мушоҳидаи то танҳо наисахату маслиҳат ва рафтори нек гумон аст, ҳама паҳлӯҳои тарбияи инсониро фаро бигирад.

хама паҳлухои тарояни инсониро фаро оғиград.
Байни волидайн ҳастанд нафароне, ки кӣ будану чӣ
ном доштани мураббияни фарзанди худро намедонанд,
кӯдакро аз дари кӯдакистон ворид карда, бошиටоб
ҷониби хона ва ё коргоҳашон қадам мебардоранд. Аз
он ки фарзандашон дар кӯдакистон чӣ ҳол дорад, ба
ҳоҳишу фармуда ва маслиҳати мураббия гӯш медиҳад
ё не, парвое надоранд. Муҳим барои онҳо он аст, ки
бегоҳ кӯдакро аз бοғча солим гирифта, ба хона баранд.
Хушбаҳтона, падар ва модароне ҳам ҳастанд, ки
кӯдакро аз дари кӯдакистон бошиටоб ворид карда, зуд
пас намегарданд, балки бо мураббияни фарзандашон

(хар пагох набошад ҳам) ҳамсұхбат шуда, аз неку бади фаъолияташон пурсон мешаванд, ҳозиранд дар кори тарбия хуб бо мұраббияҳо ҳамкорй карда, ба қадри күдрату тавонашон мадад расонанд. Баъзе аз онҳо ба күдакистон ба чуз пардохти бамавриди ҳаққи тарбия боз аз ҷиҳати мөддиву маънавий мадад расонда, ҳар гуна китобчаҳои күдакона, варақҳои расмкашӣ,

қаламхой ранга ва гайра меоранд, ки бешак, боиси дилгармӣ мешаванд. Ҳатто баъзе аз волидайни хайрҳоҳ ба мураббияи фарзандашон сарулибоси қӯдакашонро, ки ба тани онҳо хурд шудааст, пешкаш мекунанд, то ки ба фарзандони оилаҳон камбизоат бубахшанд, ҳар гуна китобҳои қӯдакона ва рӯзномаҳои ба тарбия дахлдорро барои мураббияҳо меоранд, то ки ба пурмазмуну рангоранг шудани машгулиятҳои гурӯҳи фарзандашон мадад расонанд. Ин амали неки волидайн шоистай ибрат аст ва меарзад дар тадбирҳои тарбияйӣ номи онҳо ба некӣ зикр шавад. Аз дигар ҷиҳат, вақте қӯдак муносабати хуби волидайн ва мураббияро мебинад, ҳушнуд мегардад ва ба ҳулосае меояд, ки мураббияи онҳо шахси мушфики ҳонадони мо будааст. Қӯдак бо ҳамин васила ҳудро дар богча озод ҳис мекунад ва бо мураббия беибо гуфтугӯ мекунад, фармудаҳои ўро ба ҷо меорад ва ҳоҳиши дилашро мегӯяду талаб мекунад. Ин гуна амали қӯдак шакке нест, ки мураббияро ҳам дилгарм сохта, сабабгори афзудани меҳри ў ба қӯдакону корхона гардад.

Дилчү ПАРТОЕВА,
корманди ширхоргох-кӯдакистони
раками 140-и ноҳияи Сино

► НАВОВАРИ

Замони муосирро бидуни истифодаи техника ва технологияҳои нав тасаввур кардан гайриимкон аст. Аз ҷумла, ин омил дар муассисаҳо мавқеи барҷаста касб кардаст ва дар мактабҳо аз имконоти воситаҳои техникӣ башавад.

Чандест, ки дар муассисаҳои таълими шаҳри Душанбе барномаи «eDonish» амал мекунад. Бояд қайд кард, ки бо қарори Раиси шаҳри Душанбе, муҳттарам Рустами Эмомали (06.08. 2020, №409) «Дар бораи татбики барно-

пютерҳо таъмин мебошанд. Ҳамчунин, муассисаҳо бо интернет пайвастанд. Барои бехтару хубтару ба босифат ба роҳ мондани барномаи «eDonish» аз ҷониби Шаҳри ҳуҷуманд (Smart City) якҷоя бо Маркази таҳлили иттилоотии назди Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе мунтазам семинарҳои омӯзиши барои омӯзгорон ва маъмурони барнома гузаронида мешавад, - иброз дошт З. Муродзода.

Омӯзгорон доир ба фаъолияти барномаи мазкур андешаҳои гуногун доранд.

“eDonish” чист?

eDonish: омили такмилбахши таълим

маи электронии «eDonish» дар муассисаҳои таҳсилоти умумии шаҳри Душанбе бо истифода аз технологияҳои иттилоотии коммуникатсионӣ» барномаи мазкур дар се марҳала ба роҳ монда шуд, ки марҳалаи якум 50 муассиса, марҳалаи дуюм 55 ва марҳалаи сеюм 45 муассиса ро дар бар мегирад.

Директори Маркази таҳлили иттилоотии назди Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе Зафар Муродзода иброз дошт, ки айни ҳол барномаи мазкур дар 150 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии шаҳри Душанбе ба таври ройгон роҳандозӣ шудааст. Ҳадаф аз татбики барномаи мазкур гузаштан аз низоми анъанавӣ ба низоми электронӣ мебошад. Инчунин, дар 20 мактаби шаҳри Душанбе журнаҳои анъанавӣ аз байн рафтга, пурра журнали электронӣ истифода мешавад, ки ин омил фаъолияти омӯзгоронро осон намуд. Қайд кардан ба мавриди аст, ки барои диккатчалбӯнандад шудани «eDonish» дар соли 2025 баҳши озмоишҳои виртуалӣ низ ба роҳ монда мешавад, ки омӯзгорони физикаву химия метавонанд бо истифода аз он дарсҳояшонро самараҳаш ба роҳ монанд.

— Муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии шаҳри Душанбе аз ҷиҳати техникӣ танқисӣ намекашанд ва бо ком-

Ҳангоми сухбат бо як идда омӯзгорон маълум гашт, ки корашон дучанд шудааст. Фирӯза Солиҷонова, омӯзгори математика-информатика, ҳамчунин, маъмури «eDonish» дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и нохияи Исмоили Сомонии шаҳри Душанбе мегӯяд, ки омӯзгорони муассиса ҳам журнали анъанавӣ ва ҳам журнали электронӣ пур мекунанд. Аз он изҳори нигаронӣ қард, ки бо сабаби зиёд будани шуморай хонандагон дар синҳонаҳо дар раванди машгулиятҳо бо ҳар яки онҳо дар алоҳидагӣ кор кардан имкон надорад.

Ҷамила Шоинова, мувоими директор оид ба таълим дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и нохияи Исмоили Сомонӣ зикр қард: «Яке аз хусусиятҳои хуби барномаи электронии «eDonish» дар он аст, ки ҳисоботи омориро анику дақиқ пешниҳод менамояд. Истифодаи барномаи мазкур барои омӯзгорон муғид ҳоҳад буд, агар танҳо журнали электронӣ пур кунанд. Мушкини дигаре, ки мо пайваста ба он дучор мешавем, суст будани суръати интернет аст».

Дар литсеи №4 барои хонандагони болаёқати шаҳри Душанбе низ барномаи электронии «eDonish» роҳандозӣ гардидааст. Мувоими директор оид ба таълим ва тарбияи литсеи мазкур Салоҳиддин

Раҳмонов қайд қард: «Вобаста ба талаботи замон дар муассиса барномаи мазкур амал мекунад. Дар литсей журнали анъанавӣ истифода намешаванд ва омӯзгорон пурра бо журнали электронӣ кор мекунанд. Бо сабабҳои техникӣ ҳолатҳое мешавад, ки баҳо дар журнал сабт намешавад ва омӯзгорон дар журнали муқаррарии ҳуд сабт мекунанд. Истифодаи бахши «Face ID»-и «eDonish» ба давомоти хонандагон дар дарсҳо таъсири мусбат гузоштааст».

Инчунин, барномаи электронии «eDonish» ба волидон имкон медиҳад, ки рӯзномаи фарзандонашонро ба таври маҷозӣ назорат намоянд ва китобҳои зарурро дар шакли электронӣ дастрас кунанд. Аз сухбат бо волидон мушаххас гардид, ки онҳо дар хусуси барномаи мазкур ақидаҳои гуногун доранд.

Сарвиноз Муҳаммадова, модари Маҳиноз ва Дилнавоз Носироваҳо, хонандагони литсеи №4 барои хонандагони болаёқати шаҳри Душанбе буда, аз фаъолияти

барнома қаноатманд аст.

— Ҳамарӯза фарзандонамро ба муассисаи таълими мебарам, vale мешавад, рӯзҳое, ки аз серкорӣ наметавонам онҳоро то литсей ҳамроҳӣ назорат намоям. Барномаи «eDonish» кори моро бисёр осон намуд, ҷониши ҳамроҳӣ назорат қарор медиҳем, боиси он мегардад, ки таваҷҷӯҳашон ба хониши зиёд шавад. Дар зимн, дарсгурезии хонандагон ва ба амалҳои номатбуҷ даст задани онҳо низ оҳиста-оҳиста аз байн ҳоҳад рафт.

Барномаи «eDonish» дорои сомонаи ҳуд бо номи www.edonish.tj буда, аз рубрикаҳои гуногун, аз қабилии «Рейтинг», «Китобхона», «Ахбор» ва гайра иборат аст. Бояд гуфт, ки барномаи электронии «eDonish» низоми таълими муассисаҳоро такмил мебахшад.

Ироди ТИЛАБОВА,
Хуршеда АЗИЗОВА,
«Омӯзгор»

► БУНЁДКОРӢ

Қўлоб: дар назди 5 мактаб синҳонаҳои иловагӣ бунёд шуд

Давоми як соли охир дар шаҳру дехоти Қўлоб бо маблагузории бучети маҳалӣ ва дар асоси «Барномаи давлатии таҷдиду навсозии муассисаҳои таълимӣ» дар назди 5 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ синҳонаҳои нави иловагӣ бо таъмини шароити мусоиди таълимӣ мавриди истифода карор дода шуданд.

Ҳамчунин дар дехаи Лавоваи Чамоати дехоти Даҳанаи шаҳри Қўлоб бинои иловагии филиали Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии раками 18 мавриди истифода карор гирифт. Бинои иловагии назди муассиса дуошёна буда, дори 4 синҳонаи фанӣ ва як утоқи кории омӯзгорон аст.

Байни институтҳои илмӣ-таҳқиқотии Тоҷикистон ва Чин шартномаи ҳамкорӣ ба имзо расид.

► ЗАБОНОМӮЗӢ

Муҳовараи муҳтасари забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ

(Барои омӯзгорону хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синҳои 5-11), устодону дошиҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи маҳсус, олии касбӣ ва кормандони соҳаи маориф ва илм)

Тоҷикӣ	Русӣ	Англисӣ	Овонавишт
ДАР ТАЙЁРА - В САМОЛЁТЕ - ON THE PLANE			
Оё ин ҳаволаймо дар вакташ парвоз мекунад?	Этот рейс отправится вовремя?	Will this flight leave on time?	[wil ðis flait li:v ðn taim]
Парвози оянда ба ... кай мешавад?	Когда будет следующий рейс на ...?	When is the next flight to ...?	[wén iz ðø nekst flait tu: ...]
Як нӯшокии дигар фармудан мумкин аст?	Можно еще один напиток?	Can I have another drink?	[kæn ai hæv o'pləðə drɪŋk]
Парвоз ҷанд муддат ба таъхир меафгад?	На какое время отложен рейс?	How long will it be delayed?	[hao ləŋ wil it bi: də'læid]
Мо дар ин ҷой ҷанд муддат ҳоҳем истод?	Надолго мы здесь остановились?	How long will we stop here?	[hao ləŋ wil wi: stop hə]
Ба ман барои тамошои фильм гӯшмонақ лозим.	Мне нужны наушники для просмотра кино.	I would like some earphones for the movie.	[ai wod laik səm 'ɪəfənz fɔ: ðə 'mu:vi]
Мо кай омада мерасем?	Когда мы прибываем?	What time do we arrive?	[wðt taim du: wi: ə'raiv]
Багочро аз кучо гирифтан мумкин аст?	Где можно получить багаж?	Where can I get my baggage?	[weə kæn ai گet mai 'bægɪdʒ]
Боркашро аз кучо ёфтган мумкин аст?	Где можно найти носильщика?	Where can I find a porter?	[weə kæn ai faind ə 'po:tə]
МЕХМОНХОНА - ГОСТИНИЦА - HOTEL			
Лутфан, багочро ба меҳмонхонаи ман равон кунед.	Отправьте багаж в мою гостиницу пожалуйста.	Address the luggage to my hotel, please.	[ə'dres ðə 'lægiðz tu: mai hə'o'tel , pli:z]
Ман ҳӯҷраи якнафара (дӯнафара) гирифтан меҳоҳам.	Я хотел бы одноместный (двуместный) номер.	I'd like a single (double) room.	[aɪd laɪk ə 'singl ('dʌb'l) ru:m]
Шумо ба ман ҳӯҷраи қалонтар (хурдтар) нишон дода метавонед?	Не могли бы Вы показать мне комнату побольше (поменьше)?	Would you please show me a larger (smaller) room?	[wʊd ju: pli:z ſəu mi: ə 'la:dʒə ('smə:lə) ru:m]
Пардоҳти хизматрасонӣ ва андоз ҷӣ қадар аст?	Какова плата за обслуживание и налог?	How much is the service charge and tax?	[həʊ mʌʃ ūz ðə 'sɜ:vɪs ſə:dʒ ænd tæks]
Иловапулии хизматрасонӣ ба назар гирифта шудааст?	Надбавка за обслуживание учтена?	Is the service charge included?	[ɪz ðə 'sɜ:vɪs ſə:dʒ in'klu:di:d]
Нархи ҳӯҷра, ҳамроҳ бо субҳона ҷӣ қадар аст?	Сколько стоит номер, включая завтрак?	How much for a room including breakfast?	[həʊ mʌʃ ūz ðə ū:ru:m in'klu:diŋ 'brekfəst]
Ман кай бояд ҳӯҷро ҳолӣ қунам?	Когда я должен освободить номер?	When do I have to vacate the room?	[wén du: ai hæv tu: və'keɪt ðə ru:m]
Ба шумо шинонномаи ман лозим аст?	Вам нужен мой паспорт?	Do you need my passport?	[du: ju: ni:d mai 'pa:spo:t]
Ман ин ҳӯҷро барои як хафта (моҳ) мегирам.	Я сниму этот номер на неделю (месяц).	I'll take this room for a week (month).	[ail teik ðis ru:m ū:ri:k (mənθ)]

СОАТИ ТАРБИЯВӢ

Дастовардҳои мондагори сол

Дар муассисаҳои таълими барои дар сатҳи баланд ба роҳ мондани ҷараёни тарбияи хонандагон ва мусоидат ба рушди ҷаҳоннику тафаккури онҳо аз воситаҳои гуногун истифода бурда мешавад. Яке аз воситаҳои мухим ва пурсамару ҷолиби тарбияи шогирдон дарси тарбиявӣ ба ҳисоб меравад, ки маъмулан, ҳафтае як маротиба дар рӯзҳои мӯайян ва мувоғиқ ба ҷадвали дарсҳо баргузор карда мешавад. Дарси тарбиявӣ мавзӯъҳои мухиммидори хусусияти барҷастаи ташаккулбахшанди шаҳсият ва мағкураи хонандагонро фаро мегирад. Ин гуна дарсҳо бояд хеле таъсирбахшу ҳадафрас ташкил карда шаванд ва ба хонандагонро мөхияти аҳамияти хушрафтору хушгуфткор будан ва ба ҳодисау руҳдодҳои замону мухити зисти худ таваҷҷӯҳ зоҳир кардану ба онҳо дуруст сарфаҳм рафтандро ташвиқ намоянд. Дарси тарбиявӣ бо воқеаҳои замон, бо ҷашн молосим ва албатта, бо рафти таҳсили хонандагон пайванди устувор дорад. Масалан, дар нимаи аввали соли таҳсил во-баста ба санаҳои таърихи давлатӣ ва ҷаҳони ҷаҳонро дарсҳои тарбиявӣ дар зинаи дуюми таҳсилот (синҳои 5 – 9) ба мавзӯъҳои «Истиқлоли давлатии Тоҷикистон ва дастовардҳои он», «Устод Рӯдакӣ – таблиғари одоби неку», «Забони мо – ҷаҳони мо», «Президенти Тоҷикистон - гарави пойдории давлату миллат», «Парафшон бод доим Парчами мо»... баҳшида мешаванд. Ин имкон фароҳам мевараф, ки шогирдони мо оид ба руҳдодҳои замон ва муқаддасоти миллат мълумоти коғӣ ба дуруст дошта бошанд.

Хеле муғид ва ҷолиб мебуд, агар дар оҳири ҳар сол (яъне дар нимаи дуюми моҳи декабр) як дарси тарбиявӣ дар тамоми синҳо ба мавзӯи «Дастовардҳои мондагори сол» баҳшида шавад. Интиҳоби ин мавзӯъ ва баргузории дарси тарбиявӣ вобаста ба он хотираи хонандагонро ба таҳрик мевараф, сатҳи таваҷҷӯҳу бардоштҳои онҳоро аз руҳдодҳои замону мухити худ мӯайян месозад. Ва ба дарки аҳамияти мухимтарин воқеаҳои солу ба хотир гирифтани онҳо мусоидат мекунад. Барои он ки дарси тарбиявӣ бо иштироки васеи хонандагон ва дар заминai андешарониҳои ҷолиби онҳо баргузор шавад, омӯзгор ба сифати муқаддимаи дарс оид ба ҳодисау воқеаҳои мухимму пурҳамияти сол дар мамлакат мълумоти мухтасар медиҳад. Аз ҷумла, омӯзгор – роҳбари синҳ вобаста ба ин мавзӯъ аз нуктаҳои зерин ёдовар мешавад:

- соли 2024 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дастовардҳою комёбихои шоиста дар тамоми соҳаҳо – иктисодиёту иҷтимоёти ва фарҳангӣ адаб истиқбол карда шуд;

- дар оғози сол тамоми сокинони ҷумҳурӣ дар зери таасурути фараҳбор аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомали Рахмон ба Маҷлиси Олий бурданд, ки 28 декабря соли 2023 ироа гардид;

- бо ташаббуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби СММ соли 2025 Соли байналмилалии хиҷои пиряҳо эълон гардид;

- ҷашнҳои миллий – Наврӯз, Сада, Тиргон ва Меҳрғон дар мамлакат дар сатҳи баланд таҷлил карда шуданд;

- ба шароғати сиёсати хирадмандона ва ташабbusҳои байналмилалии Пешвои миллат обрую эътибори Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳонӣ боз ҳам афзуд;

- таъдди иштирокдорони Озмуни ҷумҳурияи «Фурӯғи субҳи доной қитоб аст» аз ҳисоби хонандагони мактабҳо бештар шуд, озмунҳои фанӣ дар сатҳи баланд баргузор ғаштанд;

- хонандагони муассисаҳои таълими Тоҷикистон дар озмунҳои фанӣ байналмилалий бевосита ва ба тарни онлайн ширкат варзида, соҳиби ҷоизаҳо гардиданд;

- суханронии Пешвои миллат ба муносибати оғози соли нави таҳсилai 2024-2025 ба рӯйдоди мухимми сол барои аҳли маориф табдил ёфт...

Албатта, ҳамаи ҳодисаҳои солро ёдовар шудану тавзех баҳшидан аз имкон дур аст. Ин муқаддимаи омӯзгор, мухимтар аз ҳама, хонандагонро ба фаъолона андешаронӣ кардан, ҳулоса баровардан, дар дарс фаъолона иштирок намудан водор ва дар маҷмуъ, ба таъсирноку пурсамар будани дарси тарбиявӣ мусоидат мекунад.

Шарофат ШАРИФОВА,
омӯзгори Коллеҷи омӯзгории шаҳри Ҳисор

► МУЧАЛ

Дар «Фарҳанги забони тоҷикӣ» ҷунин омадааст: «Мор ҳазандай маъруфест, ки навъҳои гуногун дорад ва асосан ба заҳрдору беzaҳр чудо мешавад». Ин ҳазандаро аксар дӯст намедоранд. Онро тимсоли бадӣ медонанд. Агар нисбат ба қаси берҳам, бешафқат, бадзабону бадтинат чизе гуфтан ҳоҳанд, ҷунин мегӯянд: «Ў мор аст, аз забонаш заҳр мерезад», «мор барин ҳудро ба ҳар ҷо

та бошанд, аз дигарон бо зебони гайриодии ҳуд фарқ доранд. Мардҳои дар соли мор бадунёомада тарзи либоспӯши бисёр шинаму зебо доранд. Дар байни онҳо ашҳоси олуфта кам нестанд. Занони дар сол бадунёомада гайриодӣ ва назар-ғиребанд. Умуман, одамони дар ин сол таваллудёfta тарзи тафаккури файласуфона ва та-моили фарҳангӣ доранд. Ин ашҳос ба ҳаёт оқилона менига-

вафқа мегарданд. Сарфао са-ришта дар пиронсолӣ ба ашҳоси дар соли мор таваллудёfta сармояни зиёде мевараф. Дар муҳаббат ва дӯстдорӣ ин мар-дум ҳеле бадрашку ҳасуд буда, аз ҳуд ҳиссияти баланд нишон медиҳанд.

Соли мор ё тасодуфи таъриҳ?

Агар ба гузаштаи таъриҳҳо назар афканем, бисёр ҳодисаҳо, ки дар дунё тағйироту табаддулот ба амал оварда-

Соли мор: Он ҷӣ гуна мешуда бошад?

мезанад» ва гайра. Бо вучуди ин, дар ин фарҳанғ мағҳумҳои мусбате ҳам нисбат ба мор истифода гардидааст. Масалан, «мори зарандуд» - қиноя аз қалам ё ҳуд «мори сиёҳ» - қиноя аз кокул, гесу, милаи мӯй. Дар эҷодиҳи даҳонии ҳалқ зулғи маъшуқаро ба мори печон ташбех додаанд:

Гуфтамаш: - Эй нозанин, ман мори печон дидам.

- Мори печон дидам бошӣ, ҳар ду зулғони ман аст.

Ҳоло мо дар остонаи вуруди соли нави милодӣ қарор додрем, ки аз рӯи мучали солшуморӣ соли мор аст. Тайи сад соли оҳир мор ба солҳои 1905, 1917, 1929, 1941, 1953, 1965, 1977, 1989 мувоғиқ омадааст. Бояд гуфт, ки садаи навини милодӣ-асри 21 низ бо соли мор (2001) оғоз ёftast.

Мор ва ситораҳиноси чинӣ

Тибқи ақидаи мунаҷҷимони чинӣ, барҳилоғи анъанаи аврупоиён, ки мор ҳазандай газонда, нишонаи газаб ва бадбахтист, дар Шарқ соли морро соли некиҳо мепиндоштаанд, ки он ба одамизод нақуи меовardaast. Мардҳои дар соли мор таваллудёfta орзупарвар, дилрабо ва боақл мешаванд. Занони дар ин сол таваллудёfta

ранд ва гоҳо қобилияти пешгӯро моликанд. Дар қабули ин ё он қарор нисбат ба атрофиёнашон ашҳоси дар соли мор таваллудшуда ба ҳиссияту таассурот ва таваҷҷӯҳи ҳуд тақи намуда, метавонанд қарори дурусту боэътиимод ва таъчили қабул намоянд.

Мардуми дар соли мор бадунёомада ба қасе қарз додандро ҳуш надоранд. Онҳо бо дилу ҷон омодаанд, ки ба дӯстонашон ба ҷойи пул маслиҳат диханд. Гоҳо метавонанд ба ягон қас қумаки бегаразона расонанд. Вале онҳо асосан ба он хотир ба дигарон дасти қумак дароз мекунанд, ки онҳоро ба ҳуд тобеъ гардонанд. Онҳо дар корҳои молиявӣ ҳамеша му-

анд, ба соли мор мувоғиқ омадаанд. Аз ҷумла, Инқилоби якуми рус (1905), Инқилоби Октябр (1917), Ҷони Дуюми Ҷаҳон (1945), ҳамҷунин, фавти баъзе аз сиёсатмадорони шинохтаи дунё, масалан, И. В. Сталин (1953) ба ин сол рост омадааст. Шояд ин ҳамаи тасодуфи таъриҳ асту яке ба дигаре иртибот надо-рад? Вале мо таманини онро мекунем, ки соли нави мор – 2025 соли рафъи комили бадбахтиҳо, соли тақвият ва таҳқими давлату давлатдории тоҷикон, соли сулҳу ҳамдигарфаҳмӣ ва соли накуиву беҳбуни зиндагии мардуми моя ва дар маҷмуъ, соли хушиҳои аҳли башар гардад.

► ДАР ПАҲНОИ ҶАҲОН

Анъанаҳои мардуми олам

Итолиёвихо шаби 31-уми декабро бо таомули ачибе пешвоз мегиранд. Дар ин шаб таомони ашёи қуҳнашудаи ҳонаро ба берун мепартоянд. Тибқи таомон, на аз дар, балки аз тиреза ба берун ҳаво медиҳанд. Миёни ҷиҳози партофта аз мизу курсӣ то гулдуну пойафзولро дидан мумкин аст.

Соли 1700 бо фармони Пётри 1 ҷашни Соли нав аз 1 сентябр ба 1 январ ғузаронида шуд. Аз он замон то имрӯз мардуми Аврупо ва Фарб 1-уми январро ҳамчун оғози соли нав ҷашн мегиранд.

Британиягиҳо дар шаби соли нав қулҷақанде мепазанд, ки аз қулҷақандҳои дар иҳдои дигар мепухтаашон фарқ доданд. Дар ҳамири қулҷақанди солинавӣ ангуштарин – рамзи тӯй, танга – сарват андохта мепазанд. Ашёи номбурда насиби касе гардад, гӯё ба муродаш мерасидааст.

Мардуми Бирма соли навро дар вақти гарми токатфарсо – 1 апрел ҷашн мегиранд. Да-

воми як ҳафтаи дигар ҷашни солинавиро бирмагиҳо бо обпошӣ ба ҳамдигар мегузаронанд.

Таҳияи Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

31 ДЕКАБР – ЗОДРУЗИ БОБОЧОН ФАФУРОВ

Бобоҷон Ғафуров яке аз ҷеҳраҳои бонуғузи сиёсӣ, адабӣ ва фарҳангии ҳалқи тоҷик буда, маҳбуби ҳамагон гардидааст. Нуғузи Бобоҷон Ғафуров дар замони Истиқлол бамаротиб афзуд ва бо Фармони Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомали Рахмон 8-уми сентябрисоли 1997 ба ўнвони «Ҷаҳрномони Тоҷикистон» дода шуд.

Дар байни осори аллома китобҳои «Таърихи халқи тоҷик» ва «Тоҷикон» мақоми хос доранд, ки ба тоҷикӣ ва русӣ нашр шудаанд. Бо ташаббус ва зери таҳрири ўт танҳо бо забони англисӣ қариб 30 асар дар мавзӯъҳои муҳимми таърихи мамлакатҳои Шарқ нашр гардидааст. Дар мачмуъ, қариб 400 асару мақолаи Бобоҷон Faфуров оид ба таърихи халқи тоҷик ва таърихи умуми-чаҳонӣ дар нашрияҳои гуногуни дунё – Дехлӣ, Берлин, Рим, Техрон, Афина, Кобул, Париж, Қарочӣ, Варшава бо

Шохкори Бобоҷон Ғафуров «Точикон» (1972, ба русӣ) аст. Он замон навиштани чунин асар кори сахл набуд. Тавлиди ин китоб даъвоҳои беасоси душманони миллатро аз решаш канд, тоҷиконро чун халқи соҳибатмаддун бо ҷомеаи ҷаҳон ошно соҳт. Бобоҷон Ғафуров исбот кард, ки тоҷикон қадимтарин халқи Осиёи Миёна ва ориёйянд. Дар асар марҳалаҳои асосии ташаккул ва рушди тамаддуни тоҷикон, аз ҷумла, адабиёту санъат ва илму фалсафаи Аҷам зикр шудааст.

Аллом Бобоҷон Faфуров барои на-
виштани шоҳасари «Тоҷикон» зиёда аз
2000 сарчашмаи дохилӣ ва хориҷӣ, мо-
нография, брошюра ва мақолаи илми-
ро истифода кардааст.

Шоири машхури Покистон Файз Ахмади Файз соли 1978 мазори Бобоҷон Гафуровро зиёрат карда, чунин гӯфта буд: «Ин фарзанди бузурги тоҷик дар асл фарзанди бузургтарини Маҷриқзамин мебошад».

Пешвои миллат, Президенти Чумхурии Тоҷикистон, мухттарам Эмомалӣ Раҳмон 5-уми декабри соли 2023 дар Симпозиуми байналмилалӣ баҳшида ба 115-умин солгарди зодрузи аллома ба корномаи илмиву ҷамъиятиаш баҳои баланд дода, иброз намуданд, ки: «Бобоҷон Faғуров аз миёни ходими давлатӣ ва арбобони илми тоҷик дар баробари муайян ва собит намудани мақому манзalати таъriху дастовардҳои арзишманди давлатдории тоҷикон, дар тарғиби илму фарҳангӣ. Машриқзamin дар арсаи ҷаҳонӣ ба пояи баланд расонидааст. Ӯ тамомӣ ҳаёти ҳудро ба таҳқику омӯзиши таърихи давлатдории миллати кӯҳанбунёди тоҷик баҳшида, дар тӯли фаъолияти пурбаракати хеш на факат таърихи комили тоҷиконро ба вучуд овард, балки дар таҳқиқи бисёр ҳалқҳои Машриқзamin саҳми арзанда гузошт».

Оид ба хаёт ва фабоилията илмийсийёв ва давлатии Бобоҷон Фафуроҳ аз ҷониби шогирдонаш ва олимони намоённи кишварҳои ҳориҷӣ асарҳо навишта шудаанд, ки дар онҳо ҷабҳаҳои гуногуни корномаи ин марди бузург инъикос ёфтаанд.

Ин чо мо чанде аз андешаҳои бузур-

ЛИБОСИ МИЛЛЙ

Василаи омӯзиши фарҳангу ахлоқ дар мактаб

Либоси миллӣ дар таърихи миллати тоҷик ҳамеша рамзи ифтихор, ҳувият ва маданият будааст. Дар замони муосир, ки ҷаҳонишавӣ арзишҳои миллӣ ва фарҳангиро зери таҳдид қарор медиҳад, накши мактабу маориф дар ҳифз ва тарғиби арзишҳои миллӣ ҳеле муҳим аст. Либоси миллӣ дар ҳуд ҷанбаи моддӣ ва маънавии фарҳангира таҷассум мекунад. Он бо гулӯзихои нозӯк ва тарҳи бадеи ҳуд на танҳо зебой, балки аҳлоқ, шарофат ва фарҳангири низ ифода мекунад. Омӯзиши либоси миллӣ дар мактаб метавонад шогирдонро ба таърихи ниёгон, арзишҳои аҳлоқӣ ва ҳувияти миллӣ шинос намояд.

Либоси тоҷикӣ дар мактабҳо метавонад ҳамчун воситаи тақмилбаҳӣ тарбия хидмат кунад. Тавассути дарсхои визжа ва ҷорабииҳои фарҳангӣ, омӯзгорон

метавонанд шогирдонро ба арчгузории либоси миллӣ роҳнамоӣ намоянд.

Либоси миллий на танҳо зебой, балки рамзи шарм ва ҳаё мебошад, ки дар тарбия, такмили маданияти ҳар як фард нақши муҳим дорад. Омӯзиши ин чузъи фарҳангӣ ба насли наврас имконият медиҳад, ки ҳангоми интихоби либос эҳсоси масъулият ва эҳтиром ба суннатҳои миллий дошта бошанд. Дар мактабҳо тавассути таҳияи барномаҳои маҳсуси таълимӣ ва тарбияӣ, шогирдорон метавонанд меъроҳо ахлоқӣ ва зебони миллиро азудҳо кунанд. Чорабинҳои тарбияӣ, намоишгоҳҳо ва дарсҳои маҳсус метавонанд ба шогирдон аҳаммияти либоси миллиро нишон диханд. Масалан, рӯзҳои «Либоси миллий» дар мактабҳо метавонад як воситаи амалии омӯзиши

бошад, ки на танҳо толибилмон, балки волидонро низ ба арҷузории арзишҳои миллӣ ташвиқ намояд.

Либоси миллӣ на танҳо як қисми фарҳанг, балки василаи муҳим барои омӯзиши ахлоқ ва худшиносӣ мебошад. Дар шароити мусоир, вакте ки арзишҳои миллӣ зери таъсири тамоюлҳои гуногуни ҷаҳонишавӣ қарор доранд, хифзи либоси миллӣ на танҳо вазифаи омӯзгорон, балки масъулияти аҳли ҷомеа низ ба ҳисоб меравад. Бигзор, либоси миллии мо ҳамчун рамзи ифтихор ва худшиносӣ аз насл ба насл хифз ва эҳтиром карда шавад.

Зарпина МАҚСУДОВА,
омұзгори синфқои ибтидои Гимназияи №13
ба номи М. Горкый шаҳри Хучанд

ВУСЪАТИ ИЛМ

САҲМИ ЯК ОИЛА ДАР РУШДИ ФИЗИКА

Омӯзиши ҳаёт ва фаъолияти шахсиятхои барчаастаи ҷаҳон, шиносой бо дастовардҳои илмии онҳо дар тарбияи кӯдакон бетаъсир намемонад. Дар тафаккури онҳо ҳисси эҳтиром ба вољояти ақли инсонӣ, шавқу ҳавас ба илмомӯзӣ ва пайравӣ ба бузургонро бедор менамояд. Аксар вақт мо, омӯзгорон, дар омӯзиш ва таълими фанҳои дақиқ оид ба қашфиёт ва қоидаҳои зиёде маълумот дода, дар бораи олимони қашшоф, фаъолияту дигар дастовардҳояшон ҳарфе намегӯем. Беҳтар мебуд, ки омӯзгорони фанҳои дақиқ дар бораи шахсиятҳои бузург, ки илмҳои гуногунро рушд додаанд, ба ҳонандагон каме маълумот бидиҳанд. Масалан, ахли оилаи Кюри-ҳо – Пер Кюри, Марiev Склодовская Кюри, Фредерик Жолио-Кюри ва Йрен Жолио-Кюри дар такмили таълимот дар бораи радиоактиви табий ва сунъӣ сахми арзанда гузоштаанд. Пер Кюри 15 май соли 1859 дар шах-

ри Париж дар оилаи духтур ба дунё омадааст. Таълимоти ибтидиоиро дар хона гирифтааст. Ҳамроҳи бародараши аз хурдсолӣ ба омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ машғул гашта, дар 18-солагӣ дар бораи омӯзиши кристаллҳо кори илмӣ анҷом додаанд. Соли 1880 аввалин мақолаи илмии Пер Кюри дар мавзуи «Пайдоиши ҷараёни электрикии кутбӣ» аз чоп ба-ромад. Бародарон Кюриҳо бо мақолаҳо ва корҳои илмии худ дар Франсия ва берун аз он машҳур шуда буданд. Баъди 5 соли фаъолияти якҷоя бародарон ба омӯзиши соҳаи минералогия мегараванд. Пер Кюри бошад, ба Мактаби физика ва химияи саноатии Париж ба кор меояд. Дар ин ҷо ба омӯзиши ҳосиятҳои магнитии моддаҳо машғул гашта, вобастагии ҳосиятҳои магнитии моддаҳоро аз ҳарорат исбот намуд. Моддаи феромагнитӣ дар ҳарорати баландтар аз ҳарорати барои ин модда муайян ҳосиятҳои магнитии худро гум мекунад. Ин ҳарорат дар физика ба ифтиҳори Пер Кюри «Ҳарорати Кюри» ном гирифтааст. 25-уми июляи соли 1895 бо Мария Склодовская хонадор мешавад ва ў насаби Кюриро мегирад. Мария 7 ноябрei соли 1867 дар Полша, дар оилаи омӯзгор таваллуд ёфтааст. Таълими ибтидиои хуб гирифта, ба гимназия доҳил мешавад ва онро бо медали тилло ҳатм менамояд. Баъди ҳатми гимназия дар Варшава ба ҳайси омӯзгор чанд сол фаъолият мекунад. Соли 1891 ба Париж сафар карда, дар он ҷо ба факултети физика ва математикаи Донишгоҳи Сорбони Париж доҳил мешавад. Аз соли 1893 ба фаъолияти илмӣ машғул гашта, ба омӯзиши мавзӯъҳои аввалини илмии худ оғоз менамояд. Кори илмии нахустинаш дар мавзуи «Ҳосияти магнитии пӯлоди обутобёфта» буд. Бо мақсади пайдо кардани маълумоти бештар оид ба ин мавзӯъ ба мактаби физика ва химияи саноатӣ, ки дар он ҷо Пер Кюри фаъолият мекард, ба кор меояд. Дар он ҷо бо Пер Кюри воҳӯрда, хонадор мешаванд. Пер ва Мария Кюри ба элементҳое, ки афқанишоти хеле пурзӯр доштанд, радиоактивият ном гузоштанд. Ҳангоми тадқиқоти худ ба онҳо мусассар гардид, ки элементи нави химиявӣ-полонийро кашф намоянд. Полоний ба шарафи ватани Мария Кюри Полша гузошта шудааст. Пер

кофоти Нобели гардианд.
*Зоҳир ИБРОХИМОВ,
омӯзгори физикаи МТМУ №54-и
нохияи Мир Сайид Алии Хамадонӣ*

ИФТИХОР

Ман як инсони хүшбахтам, ки солхь
боз шугли омӯзгорӣ дорам. Ба шогирд
донам аз забони англisiй дарс медиҳам.
Пайваста кӯшиш мекунам, ки шогирд
нам ин забонро хуб биомӯзанд, то оянда
муваффақ бошанд.

Пешвой миллат борхо таъкид кардаанд: «Забон ойинаи пурчилоест, ки дар он симои миллат инъикос мебад ва хамаи мо муваззафем, ки ба қадри забони хеш бирасем ва дар баробари забони модарии худ, ҳамчунин, ба омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ ҳамчун забонҳои муюширати байналмилалӣ ётибори вοкӯй бидиҳем».

«Забондой чахондонаст», – гуфта анд ва аз ин рӯ, мо – муаллимони забонро мебояд, ки касби худро самимонадӯст дорем, то тавонем шогирдони худро ба таври шоиста ба забондой хидоя бикунем. Омӯзгорӣ касби бошараф асте вали заҳматталаб ва танҳо он касе метавонад дар ин чода муваффақ гардад, ки қӯшишу гайрат намояд ва дилдодаи касби интихобнамудааш бошад.

Хушбахт аз онам, ки ҳар рӯз метавонам чеҳраи мунахвари кӯдакони зебор

ОМҰЗГОРЙ ШАРАФ АСТ

бубинаму чашмҳоям нур бигиранду қалбам шодиву сурур. Шодмон аз онам, ки чун ба мактаб ворид мегардам, садои ширини шогирдонам: «Салом, муаллима!»—ро мешунавам ва аз ин рӯзи ман пур аз меҳру муҳаббат, нуру сафо мегардад. Дар симои шогирдонам шукуфой ва ояндаи дурахшони Тоҷикистони азизро мебинам. Дар ҷашмони онҳо муҳаббати беандозаи инсониро дарк мекунам. Оре, ояндаи ҷомеа, ҳифзи вахдату истиқлол ба дӯши ҳамин кӯдакони азиз аст, ки имрӯз шогирдони мактабанд. Ман ҳамвора худомӯзӣ мекунам, то ҳар рӯз ба шогирдон як маълумоти нав, ҷанд байти ҳуб ва зарбул масалу ҷистони ачибро бо забони англисӣ бихонам. Ман ҳамчун омӯзгор пайваста кӯшиш ба ҳарҷ медиҳам, ки онҳоро мисли фарзандони ҳудам дӯсдораму дар руҳияи ватанипарварӣ тарбия намоям, то Ватанро сидқан дӯсдоранд, паи ободиаш бикӯшанд. Муаллиме, ки шогирдашро чун фарзандаш дӯст надорад, комёб намешавад, зеро кӯдак бисёр ҳассос асту ҳама гуна муносибатро ба ҳуд амиқ дарк мекунад. Муаллим набояд дар вақти муносибат бо шогирдон табассуми дурӯғин ва ҳандава соҳта дошта бошад. Самимияти муаллимо шогирдон эҳсос карда, пешкалаҳ

бұт аст

Имрўз ҳар як шогирди мо бояд аз хурдй дарк кунад, ки чай рисолате дар оянда ба дўш дорад. «Муаллимӣ касб нест, муаллимӣ ишқ аст, агар онро воситаи рӯзгузаронӣ қарор додай, раҳояш кун, агар ишқи туст, муборакат бошад». Оре, дуруст аст ин хикмат. Муаллимӣ ишқест, ки ҳар омӯзгорро ба фаъолияти густарда дар арсаи таълиму тарбия во-дор меқунад.

*Зухро БАХРИДДИНОВА,
омүзгөри гимназияи точкىй-русиси
ба номи А. С. Пушкин
дар иохияни Рүдакий*

Бовар ба шогирд

Мо сари мавзуи сифати таълиму тарбия гоҳе ба баҳсҳои домандор мепардозем, vale аз ёд мебарем, ки аксара сифати дониш на танҳо аз омӯзгорон варзидаю донишманд, балки аз робита ву муносабати миёни онҳо, боварии тарафҳо вобаста аст. Фазои солимумухити эҷодӣ дар синф омӯзгорро даст медиҳад, ки ба натиҷаҳои баланд дар таълиму тарбия соҳиб шавад.

Тачибраю мушохидаҳои чандинсола
перомунин мавзӯй бисёр тарафҳои иш
масъаларо равшан мекунанд. Масалан
омӯзгороне ҳастанд, ки дониши хуби
қасбӣ, маҳорату салиқаи дарс гуфтанд,
дарс пеш бурдан доранд, вале бо хонанд
да робитаи хуб баркарор карда намета
вонанд. Агар миёни устоду шогирд дар
муносабати байниҳамдигарӣ монеавҷу
садде вучуд дошта бошад, натиҷаи
дилҳоҳро ҷашмдор набояд шуд, зеро
ҳамин як нобоварӣ, як муносабати
«расмӣ», боиси фосилае миёни тарафҳо
монеае дар расидан ба ҳадафҳо мегардад.
Омӯзгоре, ки дониши хуби қасбӣ
дорад, айни замон аз ёд набарорад, ки
дар муносабат бо шогирдон ӯ пеш аз

ҳама, педагогу психолог бояд бошад.
Дили шогирдро ба даст овардан, ба ўбовар кардан, ниҳоят, ўро мисли фарзанд дўст доштан кафили муваффакият дар таълим аст.

Хастанд омзугороне, ки савияи дошини касбиашон на он қадар баланд аст, вале дар муносибату муюшират бо бачагон истеъоди табииву фитрӣ доранд ва ба ин васила метавонанд дар корашон комӯб шаванд. Онҳо ба дили шогирдон зуд роҳ мёйанд, дили онҳоро ба даст меоранд, муносибати самимона роҳандозӣ менамоянд ва миёни бачагон обрӯйи калонро қасб мекунанд. Бовар доштан ба қўйлак шарти хеда мухим аст.

Муносибати самимй ва бовар ба хонандада мухити эҷодиву созандаеро дар синф шакл медиҳад ва раванди таълимую тарбия ба маҷрои худ мелорояд.

Аз ин чо метавон хулоса кард, ки
муносибати тарафхо дар синф бар
боварӣ такя мекунад. Вакте ки муалли-
му хонданда ба ҳамдигар бовар доранд,
дар ин замина ҳурмату эҳтиром ба вучуд
меояд, муносибату муоширати дуруст
шакл мегирад ва натиҷаҳо дилҳоҳ дар
таъдиму тарбия ба даст меоянд.

Ч. УЛФАТШОХ,
«Омӯзгор»

► РОБИТА

Робитаву ҳамкории судманди омӯзгорону устодони муассисаҳои таълими шаҳру навоҳии чумхурӣ бо нашрия «Омӯзгор» тақвият ёфта, тайи моҳҳои охир ба нишонии идораи ҳафтагона маводу матолиби фаровоне ворид гардидааст, ки аз саъию талош ва бетараф набудани омӯзгорон нисбат ба масоили таълиму тарбия ва баланд бардоштани сатҳи дарсазхудкунию дошишандӯзи хонандагони таълимгоҳҳо шаҳдат медиҳад. Омӯзгорон дар навиштаҳои худроҳҳо беҳтару шавқовар гардондани дарсу машгулиятҳои таълими, истифодаси сабку шеваҳои муасису судманди методӣ, корбурди технологияи инноватсионӣ ва васоити гуногуни аёниро баён намуда, баргузор кардани ҷорабинҳои гуногунро дар ташаккули зехни хонандагон василаи муҳим ва таъсирбахш меҳисобанд. Ҳамчунин, дар иддаси аз навиштаҳо нақши бузурги тарбияи аҳлоқӣ бо овардани мисолҳои мушахҳас ва моҳияту ҳадафи машгулиятҳои тарбияи таъқид мегардад. Чун анъана баҳаше аз матолиби иншонамудаи омӯзгорону устодон ба тавсифу тарғиб ва муаррифии фаъолияти ибратори омӯзгорони МТМУ №38-и ноҳияи Айнӣ С. Махмудов – «Ҷумлаи пайрави ҳабар» («Забони тоҷикӣ», синфи 9), омӯзгорони МТМУ №58 Абдугаффор Ҳолов ва МТМУ №7-и ноҳияи Ҳисор Маъруф Зокирои «Ҳичо ва қалимасозӣ дар таълими савод» (дар мисоли таълими «Алифбо»), корманди ДҶТИБКСМ Ҳафифрат Солиева – «Истифодай реbus дар машгулиятҳои синфҳои ибтидӣ», коршиноси масоили маориф Ҳукаррам Оқозода – «Муаллими муваффақ қист?», муовини директор оид ба таълими МТМУ №20-и шаҳри Ваҳдат – «Таҷрибаи пешқадам» ва «Баланд бардоштани сифати таълиму тарбия» ва ҷанди дигар методикаи таълими фанҳои мухталифро дар бар гирифтаанд. Аз ҷопи маводи ирсолнамудаи омӯзгорони МТМУ №11-и шаҳри Кӯлоб Инобат Гадоева ва Марҷона Қурбонова бинобар бо забони русӣ таълиф гардидашон ҳуддорӣ намудем. (Наширия танҳо бо забони тоҷикӣ маводу матолибро ба ҷон мерасонад). Навиштаи омӯзгори қалони факултети педагогикии ДДОТ ба номи С. Айнӣ Фарзона Бекова – «Фаъолияти инноватсионии омӯзгор ва роҳҳои татбиқи он» ҷанбаи назариявӣ дошта, самту паҳлӯҳои гуногуни масъалаи мазкурро ба таври муфассал дар бар гирифтааст. Ҳуб мешуд, агар муаллиф бар ивази таҳлилу тафсари мағҳумҳои илмӣ, ки дар ин ҳусус бисёр гуфтаанду навишта-

анд, бо мисолҳои мушахҳас аҳаммияти амалии мавзуъро баррасӣ мекард. Дар маколаи корманди Ҳарқази чумхурияни таълими методии назди Вазорати маорифи ва илм М. Атаева – «Омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ, дакиқ ва риёзӣ» корҳои анҷомдодаи марказ дар саити омӯзиши фанҳои мазкур баён гардидааст. Дар баъзе навиштаҳо, ба замми он ки дар онҳо сӯханҳои маъмулӣ ва умумӣ мавқei бештар пайдо кардааст, ному насаби муаллифон ва нишониашон сабт нағирдидааст, ки ин кори кормандони нашрияро мушкил месозад. Таври мисол, маколаи «Макому шарафи омӯзгор» ба қалами директори МТМУ №32 З. Оқилова таал-

мо бошад», мутахассиси Вазорати энергетики ва заҳираҳои оби қишинвар Гулнора Раҳимова – «Ҷавонон – неруи созонда ва оянда миллат», муовини Коллеҷи чумхурияни ҳунарҳои мардумии шаҳри Истаравшан Аминҷон Шодиев – «Ҷавононро дуруст тарбия намоем» ба мавзуъҳои умдаи рӯз баҳшида шуда бошанд ҳам, андешаву сӯхани тозадар онҳо камтар ба мушоҳиди мерасад. Бархе аз маводу матолиби муаллифон мавзуоти гуногун, аз ҷумла, тарбияи ҳудоғоҳӣ ва эҳсоси ормонҳои миллӣ, ватандӯстӣ, ифтиҳор аз таърихи гузаштаи миллат, мубориза бо тероризму экстремизм, ифротгарии динӣ ва гайраро фаро гирифта, дар ин

раи омӯзгори сергайрату ҷӯнда Қобил Ҳабибуллоев, муаллими собиқадор аз лизсеи №1-и шаҳри Исфара Дилбарҳон Тӯҳтаева, Моҳира Зикрӯлзода аз ноҳияи Деваштич, рӯзноманигор Шервони Умриддин, омӯзгори забон ва адибиёти тоҷики МТМУ №26-и ноҳияи Исмоили Сомонӣ Д. Сатторов, мураббияи кӯдакистони №3-и ноҳияи Б. Faуров Мижгони Раҳмонова, омӯзгори мактаби Президентӣ барои хонандагони болақат дар шаҳри Кӯлоб Сайдамир Одинаев, омӯзгори синфҳои ибтидоии МТМУ №61-и ноҳияи Исмоили Сомонӣ Маствора Бобиева ба шумор мераవанд. Дар ин радиғ, як силсила навиштаҳои дигарро метавон номбар кард, ки фарогири мавзуъҳои муҳталиф мебошанд. Аз ҷумла, мақолаҳои Т. Зоидова аз ноҳияи Рӯдакӣ, М. Абдураҳимова аз шаҳри Душанбе, О. Фозил аз ноҳияи Мастҷоҳ, Н. Чумъяева аз ноҳияи Б. Faуров, Н. Ҷабборов аз ноҳияи Деваштич, Б. Ӯзбекова аз шаҳри Ҳучанд, М. Мизробзода аз шаҳри Панҷакент, Э. Раҷабов аз шаҳри Душанбе, Ш. Ҷоҳидова аз ноҳияи Варзоб, Н. Назаров аз шаҳри Кӯлоб, Ф. Очилов аз ноҳияи Варзоб, Д. Ҳолматзода аз шаҳри Ҳучанд, С. Сафархон аз шаҳри Леваканд, Ҳ. Фатхуллоева аз шаҳри Истаравшан, И. Бадалов аз шаҳри Кӯлоб, С. Эрқаев аз шаҳри Ҳучанд, С. Файзов аз шаҳри Кӯлоб, А. Усмонзода, К. Муҳторзода аз шаҳри Ҳучанд, Р. Ҳомидов аз шаҳри Ҳучанд ва ҷанди дигар ба ин гурӯҳ мутааллиқанд. Мусаллам аст, ки дар байни устодону омӯзгорони шаҳру навоҳии чумхурӣ ҷӯдкорону ҳаваскорони ҷодиа адабиёт низ кам нестанд. Ашъори собиқадори маориф аз шаҳри Леваканд Исматӣ (Раҳматулло Исматов), омӯзгори забон ва адабиёти тоҷики гимназияи №4-и шаҳри Ҳучанд Рӯхсора Манонова, лавҳаи лирикии омӯзгори МТМУ №8-и шаҳри Ҷоҳтар Чумъаҳон Шарифов, ҳикояҳои ҳаҷвии Қамбарҳон Низомӣ аз шаҳри Исфара самимона буда, дар ин навиштаҳо лақати хуби муаллифон эҳсос карда мешаванд. Аммо дар ашъори номбаршудагон камбуҷиҳо дар мантиқи гуфтор, сактаҳо дар вазн ба ҷашм мерасад. Дар лавҳаю ҳаҷвияҳо бошад, умумигӯй мавқеъ пайдо карда, талаботи жанрӣ риоя нағирдидааст.

Ба қули муаллифону ҳамкорони нашрия барои мақолаи матолиби иншонамудаашон миннатдории самимӣ баён намуда, аз эшон ҳоҳиши онро дорем, ки дар навиштаҳои он ному насан, нишонии мукаммал ва раками телефонашонро сабт намоянд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

(Фишиурдаи муҳтавои номаҳои омӯзгорон)

► ТАҲСИЛОТИ ИБТИДОЙ

Аҳамияти тарбиявии матнҳо дар китобҳо

Сарчашмаи асосии омӯзиш ва азҳуд кардани дошишави сабод дар муассисаҳои таълими китоби дарсӣ ба шумор мераవад. Махз тавассути китоби дарсӣ хонандагон бо коидаҳои сарфу наҳви забони тоҷикӣ, роҳҳои луғатомӯзӣ, қалимасозӣ, маъноҳои қалимаҳо, инҷунин, бо намунаҳои эҷодиёти нависандагон ва матнҳои шавқовару ҷолиб шинос мегарданд. Барои мо, омӯзгорони синфҳои ибтидой, китобҳои дарсии «Забони тоҷикӣ», ки барои хонандагони синфҳои 1-4 таълиф гардидаанд, хеле ҳуҷоянду мақбул мебошанд.

Муаллифони китобҳои мазкур олимону мактабшиносони маъруфи чумхурӣ мебошанд, ки аз методикаву дидактикаи таълим дар синфҳои поёни хеле ҳуб огоҳанд ва дар ин саамт асарҳои фаровони илмӣ-назариявӣ таълиф кардаву дар пешрафти таълиму тарбия саҳми қалон гузоштаанд.

Бояд гуфт, ки китобҳое, ки барои хонандагони зинаи таҳсилоти ибтидой навишта шудаанд, матнҳои пурмуҳтавои шавқовареро (ҳам назмӣ, ҳам насрӣ) дар бар гирифта, аҳаммияти бузурги тарбиявии аҳлоқӣ доранд. Дар матнҳои пешниҳодшуда тарғиби дӯстии рафоқат, ҳурмату эҳтироми қалонсолон, тарбияи эҳсоси баланди ватандӯстӣ, ҳештанишиносӣ, дарку фахмиши арзишҳои миллӣ, хислатҳои неки инсонӣ,

аз қабили ростқавӣ, меҳнатдӯстӣ, накуқорӣ, зирақи ҳуշерӣ ва амсоли инҳо мавқеъ асосии меҳварӣ доранд.

Дар матнҳо (ҳикоя, афсона ва шеъру сурудҳо) роҷеъ ба қаҳрамонию муборизаҳои диловарони тоҷик бар зидди душманони аҷнабӣ дар марҳалаҳои гуногуни таъриҳӣ маълумот дода шуда, ҳамчунин, перомуни шаҳсиятҳои шинохтаи фарҳангӣ адабиёти тоҷик андешаҳои ҷолиб баён гардидаанд. Ҳонандагони синфҳои ибтидой бо намунаи ашъори шоирону нависандагони адабиёти классики тоҷику форс, муосир ва эҷодиёти шифоҳии ҳалқ шинос шуда, аз ҳидматҳои таъриҳӣ ва мондагори ҷаҳроҳои сиёсии адабии миллати тоҷик, монанди устод Садриддин Айнӣ, Мирзо Турсунзода, Ширињоҳ Шоҳтемур, Нусратулло Ҳақимов, академик Бобоҷон Faуров иттилоъ ба даст меоранд. Дар масъалаи бузурѓошти ин фарзандони фидокори миллат ҳидмати Асосгузорӣ сулҳу вахдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти чумхурӣ, муҳтарам Эмомали Ҳамон мондагору барҷаста аст. Шиносӣ бо корномаи Сарвари давлат, муҳтарам Эмомали Ҳамон дар саитҳои таҳқими сулҳу Ваҳдати миллӣ дар қишинвар, ба роҳ мондани раванди бунёдкориву созандагиҳо, соҳтану ба исти-

фода додани биноҳои нави муассисаҳои таълими, фарҳангӣ ва нигоҳдории тандурустӣ барои насли наврас аҳаммияти вижакеро доро мебошад.

Як қисми матни китобҳои дарсии «Забони тоҷикӣ» барои синфҳои 1-4-ро эҷодиёти шифоҳии мардуми тоҷик-афсонаю сурудҳо ташкил медиҳанд. Бояд зикр намуд, ки дар афсоноҳо қаҳрамонию далерӣ ва ватандӯстии фарзандони миллат ифода ёфтаанд. Саволу супоришҳои ғрамматикие, ки дар поёни ҳар матн пешниҳод шудаанд, фарогир ва боҳадаф буда, дар ташаккули қобилияти зехни хонандагон нақши муассиру судманд мегузоранд. Кор бо лугат ва лугатомӯзӣ низ яке аз ҷанбаҳои асосии китобҳои дарсии мазкурро дар бар мегирад.

Дар умум, муаллифони китоби дарсии «Забони тоҷикӣ» (барои синфҳои 1-4) заҳмати зиёде қашида, саъию қӯшиш намуданд, ки хонандагони синфҳои ибтидой дар баробари аз худ кардани навиштану ҳондан (савод), ҳамчунин, донишу маълумоти фаровони таъриҳию адабиро ба даст оранд, ки ин омил дар тарбияи хисси ватандӯстии ҳудоғоҳии насли наврас нақши меҳварӣ дорад.

Махсуса ӮРОЗОВА,
омӯзгори МТМУ №8-и шаҳри Ваҳдат

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

БАРОИ ИШФОЛИ МАНСАБҲОИ ХОЛИИ МАЪМУРИИ ХИЗМАТИ ДАВЛАТӢ ОЗМУН ЭЪЛОН МЕНАМОЯД:

1. Муовини сардори раёсати хифзи ҳукуки кӯдак – 1 чой (категорияи 2), маоши мансабӣ 3803,80 сомонӣ.

2. Сардори шӯъбаи коргузорӣ ва назорати иҷро - 1 чой (категорияи 3), маоши мансабӣ – 2056,20 сомонӣ.

3. Сармутхассиси раёсати таҳсилоти миёнаи умумӣ – 1 чой (категорияи 5), маоши мансабӣ 2320,25 сомонӣ.

4. Сармутхассиси раёсати муносабатҳои байналмилалӣ – 1 чой (категорияи 1), маоши мансабӣ 2320,25 сомонӣ.

5. Сармутхассиси раёсати иқтисод, банақшагирӣ дар соҳаи маориф ва илм – 1 чой (категорияи 1), маоши мансабӣ 2320,25 сомонӣ.

6. Мутахассиси пешбари раёсати таҳсилоти томактабӣ – 1 чой (категорияи 7), маоши мансабӣ 1890,80 сомонӣ.

7. Мутахассиси пешбари шӯъбаи низоми аҳборотии идорақуни маворид ва илм – 1 чой (категорияи 6), маоши мансабӣ 1890,80 сомонӣ.

8. Мутахассиси раёсати таҳсилоти томактабӣ – 1 чой (категорияи 7), маоши мансабӣ 1554,40 сомонӣ.

9. Мутахассиси шӯъбаи низоми аҳборотии идорақуни маворид ва илм – 1 чой (категорияи 7), маоши мансабӣ 1554,40 сомонӣ.

10. Мутахассиси шӯъбаи аудити дохилӣ – 1 чой (категорияи 7), маоши мансабӣ – 1554,40 сомонӣ.

11. Мутахассиси шӯъбаи сифати таҳсилот – 1 чой (категорияи 7), маоши мансабӣ – 1554,40 сомонӣ.

Иловапулӣ ба маоши мансабӣ ба рои собиқаи хизмати давлатӣ тибқи ҷадвали тарифӣ пардоҳт карда мешавад.

Ҳуччатҳои зарурӣ пешниҳодшаванд:

- ариза ба унвони роҳбари мақомати давлатӣ бо шакли дар замимаи 1 пешбинигардида;

- варакаи шахсии баҳисобигарии кадрҳо (бо 2 дона расми андозаи 4x6);

- тарҷумаи ҳол;

- нусхай ҳуччатҳо дар бораи таҳсилот;

- нусхай дафтарҷаи меҳнатӣ;

- маълумотнома оид ба вазъи саломатӣ дар шакли 038;

- маълумотнома аз ВКД (оид ба доги судӣ);

- нусхай гувоҳномаи раками мушаххаси андозупоранд;

- маълумот дар бораи даромад ва вазъи молу мулк;

- нусхай шиноснома;

- нусхай билети ҳарбӣ (бараи шахсоне, ки хизмати ҳарбиро адо намудаанд).

Талаботи таҳассусӣ барои ишғоли мансаби муовини сардори раёсати хифзи ҳукуки кӯдак:

- таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси ҳукуқшиноси, ки иҷрои самараноки вазифаҳои мансаби мазкури маъмурӣ хизмати давлатиро таъмин карда метавонад;

- 2 сол собиқаи хизмати давлатӣ дар мансабҳои категорияи сеюм ё 5 сол собиқаи умумии хизмати давлатӣ ё 6 сол собиқаи умумии меҳнатӣ;

- дониш ва малакаи роҳбарӣ, идорақуни, банақшагирӣ раванди кор ва кор бо тобеон;

- донистани Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар қонунҳо ва санадҳои миёни ҳукуки соҳавӣ;

хурии Тоҷикистон, дигар қонунҳо ва санадҳои миёни ҳукуки соҳавӣ;

- донистани таъриҳи, фарҳанг, муқаддасоти миллӣ, забони давлатӣ, як забони ҳориҷӣ;

- малакаи озодона ҳарф задан ва навиштан бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ (донистани забонҳои ҳориҷӣ афзалият дорад);

- малакаи хуби муюшират бо аҳли ҷомеа, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ ҳангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ;

- кор карда тавонистан бо компютер.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғоли мансаби сардори шӯъбаи коргузорӣ ва назорати иҷро:

- таҳсилоти олии касбии иқтисадӣ, ки иҷрои самараноки вазифаҳои мансаби мазкури маъмурӣ хизмати давлатиро таъмин карда метавонад;

- 2 сол собиқаи хизмати давлатӣ ё 3 сол собиқаи умумии меҳнатӣ;

- дониш ва малакаи роҳбарӣ, идорақуни, банақшагирӣ раванди кор ва кор бо тобеон;

- донистани Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар қонунҳо ва санадҳои миёни ҳукуки соҳавӣ;

- малакаи хуби муюшират бо аҳли ҷомеа, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ ҳангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ;

- донистани таъриҳи, фарҳанг, муқаддасоти миллӣ, забони давлатӣ, як забони ҳориҷӣ;

- кор карда тавонистан бо компютер.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғоли мансаби сармутхассиси раёсати таҳсилоти миёнаи ҳукуки:

- таҳсилоти олии касбии ҷамъиятий-гуманитарӣ ё табиию риёӣ, ки иҷрои самаранokи vазifaҳoи mансabi mazkuri maъmuri hizmati давлатirо tаъmin karda metavonad;

- 2 сол собиқаи хизмати давлатӣ ё 3 сол собиқаи умумии меҳнатӣ;

- малакаи хуби муюшират бо аҳли ҷомеа, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ ҳангоми татbiқi мafnifatҳoи давlatӣ;

- донистани Конститутsияи Ҷумҳuриi Тоҷikiстон, дигар қонунҳo ва санadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- малакаи хubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi manfiatҳoи давlatӣ;

- донистани Конститутsияи Ҷумҳuриi Тоҷikiстон, dигar қонунҳo ва sанadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- малакаи хubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- донистани Конститутsияи Ҷумҳuриi Тоҷikiстон, dигar қонунҳo ва sанadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- малакаи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- донистани Конститутsияи Ҷумҳuриi Тоҷikiстон, dигar қонунҳo ва sанadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- кор карда тавонистan bo kompyuter.

тер.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғоли мансаби сармутхassisisi раёsatи iқtisod, banaқshagirӣ

dar soҳai maorif va ilm:

- taҳsiloti oлии kасbии iқtisodӣ, kи iҷroи samaranokи vазifaҳoи mансabi mazkuri maъmuri hizmati давлатirо tаъmin karda metavonad;

- 2 sol sobiқaи hizmati давлатӣ ё 3 sol sobiқaи umumi mehnati;

- malakaи хubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- donistani Konstitutsiyaи Ҷumҳuриi Тоҷikiстон, dигar қonunҳo ва sanadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- malakaи хubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- kor karda tavonistan bo kompyuter.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғоли мансабi mutaxassisisi peshabari

raёsatи taҳsiloti tomaktabi:

- taҳsiloti oлии kасbии iқtisodӣ, kи iҷroи samaranokи vazifaҳoи mансabi mazkuri maъmuri hizmati давлатirо tаъmin karda metavonad;

- 1 sol sobiқaи umumi mehnati;

- malakaи хubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- donistani Konstitutsiyaи Ҷumҳuриi Тоҷikiстон, dигar қonunҳo ва sanadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- malakaи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- kor karda tavonistan bo kompyuter.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғоли mансabi mutaxassisisi peshabari

shubai nizomi aҳborotii idoraқuni:

- taҳsiloti oлии kасbии iқtisodӣ, kи iҷroи samaranokи vazifaҳoи mансabi mazkuri maъmuri hizmati давлатirо tаъmin karda metavonad;

- 1 sol sobiқaи umumi mehnati;

- malakaи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- donistani Konstitutsiyaи Ҷumҳuриi Тоҷikiстон, dигar қonunҳo ва sanadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- malakaи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- kor karda tavonistan bo kompyuter.

забони ҳориҷӣ;

- kor karda tavonistan bo kompyuter.

Талаботи таҳассусӣ барои ишғоли mансabi mutaxassisisi shubai

nizomi aҳborotii idoraқuni:

maorif va ilm:

- taҳsiloti oлии kасbии iқtisodӣ, kи iҷroи samaranokи vazifaҳoи mансabi mazkuri maъmuri hizmati давлатirо tаъmin karda metavonad;

- 2 sol sobiқaи hizmati давлатӣ ё 3 sol sobiқaи umumi mehnati;

- malakaи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- donistani Konstitutsiyaи Ҷumҳuриi Тоҷikiстон, dигar қonunҳo ва sanadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- malakaи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- kor karda tavonistan bo kompyuter.

Талаботи таҳассусӣ барои iшғоли mansabimutaxassisisi shubai

sifati taҳsilot:

- taҳsiloti oлии kасbии iқtisodӣ, kи iҷroи samaranokи vazifaҳoи mансabi mazkuri maъmuri hizmati давлатirо tаъmin karda metavonad;

- malakaи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- donistani Konstitutsiyaи Ҷumҳuриi Тоҷikiстон, dигar қonunҳo ва sanadҳoи miёni ҳuкуki соҳavӣ;

- malakaи хhubi муюshirat bo aҳli ҷomea, aз ҷumla, maҳorati ba roҳ mondani ҳamkorӣ ҳangomni tatbiқi mafnifatҳoи давlatӣ;

- kor karda tavonistan bo kompyuter.

НАШРИЯН ВАЗОРАТИ МАРИФ ВА ИЛМИ ЧУМХУРИИ ТОЧИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

2025

ЯНВАР

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4	5		
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

ФЕВРАЛ

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

МАРТ

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
			31			

АПРЕЛ

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4	5	6	7
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

МАЙ

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4			
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ИЮН

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1						
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
	30					

ИЮЛ

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4	5	6	7
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

АВГУСТ

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4	5	6	7
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

СЕНТЯБР

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ОКТАБР

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4	5	6	7
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

НОЯБР

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2					
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

ДЕКАБР

Дш	Сш	Чш	Пш	Чм	Шн	Яш
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Муаммои «Соли нав»

